

Tartu Ülikool Avatud Ülikool
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

Põlva ajalehe Koit loetavus ja lugejahuvid

Bakalaureusetöö (4 AP)

Riina Vokksepp

Juhendaja: PhD Peeter Vihalemm

Tartu 2008

Sisukord

Sissejuhatus	3
I Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad	5
1.1 Kohaliku ajakirjanduse eripära.....	5
1.2 Ajakirjandus Põlvamaal	8
1.3 Koidu arengulugu	16
1.4 Varasemad Koidu lugejate uuringud.....	19
1.5 Uurimisküsimused.....	21
II Metoodika.....	22
2.1 Küsimustik ja küsitluse käik	22
2.2 Vastajate koosseis	23
III Küsitluse tulemused	26
3.1 Küsitlustulemused meeste ja naiste haulgas.....	26
3.2 Küsitlustulemused vanuserühmades	31
3.3 Koidu loetavuse erinevused elukoha järgi	36
3.4 Küsitlustulemused haridusrühmades.....	41
IV Diskussioon ja järeldused.....	47
4.1 Võrdlus varasemate uuringutega.....	47
4.2 Küsitluse üldistus võrreldes intervjuudega	51
4.3 Soovitused toimetusele.....	53
Kokkuvõte	56
Summary	57
Kasutatud kirjandus.....	62
Lisad	65
Lisa 1. Ajalehes avaldatud küsimustik.....	65
Lisa 2. Intervjuud	677

Sissejuhatus

Põlva maakond asub Kagu-Eestis, hõlmates varasema Võrumaa põhjaosa, Tartumaa kaguserva ning Petserimaa Saatse ja Värska ümbruse. Maakond ulatub Otepää kõrgustikust Lämmijärve ja Pihkva järveni. Oma asendist tulenevalt külgneb Põlva maakond põhjast ja loodest Tartumaaga, kirdest Lämmijärvega ja Pihkva järvega, idast ja kagust Vene Föderatsiooni Pihkva oblastiga, lõunast ja edelast Võrumaaga, läänest Valgamaaga (SA Põlvamaa Arenduskeskus 2007). Maakond on omapärane nii keele kui ka mitmekesise kultuuri poolest. Valdavalt eestlastest koosneval elanikkonnal on oma väärtushinnangutele, identiteedile ja elukeskkonnale toetuv kultuur, mis on püsinud sajandeid. Räägitakse nii võru kui setu keelt, aus on arhailised tavad ja kombes (ibid).

Seda tagasihoidlikku maanurka iseloomustab ajakirjanduslike väljaannete paljus, nii ilmuvad näiteks setokeelne Setomaa, võrukeelne Uma Leht, aga ka LõunaLeht ja Koit. Märkisin siin kohal asjaolu, et Setomaa ja Uma Leht on finantseeritud riiklikult kultuuriprogrammist.

Siinkohal on sobilik märkida, et esimesi kirjalikke ülestähendusi Põlva kihelkonna kohta võib leida juba 1452. aastast. Kirjasõna ise ja selle levitamine näib aga Põlvamaal traditsiooniliselt au sees olevat. Aastatel 1781–1820 töötas Põlvas pastor Gustav Adolph Oldekop, esimese „Eesti-Ma Rahwa Kalendri“ koostaja. Auväärt pastor oli ühtlasi ka esimese Eesti ajalehe – Tarto Maa Rahwa Näddali-Lehe kaasväljaandja, millest tuleb pikemalt juttu käesoleva bakalaureusetöö teooriaosas.

Käesolevas bakalaureusetöös keskendun Põlvamaa ajalehe Koit loetavusele ja lugejahuvidele. Püüan tuua esile, mida erinevad lugejagrupid ühelt väikelehelt ootavad, millised on lehe puudused, kui sageli Koitu loetakse, kuidas lehte hangitakse ja milliseid ajalehti loetakse lisaks Koidule. Proovin välja selgitada loetavamaid rubriike erinevate lugejagruppide seas, samuti leida lahendusi, kuidas Koidu lugejaskonda laiendada.

Käesolevas töös kasutan ainet Ülle Harju bakalaureusetööst „Meediakasutus Kagu-Eestis 1998“. Nimelt võrdlen minu poolt 2007. aastal Koidu lugejate seas läbiviidud küsitlust 1998. aasta sügisel tehtud ajalehte Koit käsitleva uuringu tulemustega, mida on kasutatud Ülle Harju bakalaureusetöös.

Uurimaks ajalehe Koit tähtsust, viisin 2007. aastal bakalaureusetöö tarbeks läbi lühiintervjuud Põlvamaa vallavanematega – nimeliselt Värska vallavanem Raul Kudre,

Kanepi vallavanem Aivar Luts ja Kõllaste vallavanem Andrus Seeme. Intervjuu andis Rápina vallasekretär Voldemar Salomon. Kohaliku lehe tuleviku kohta avaldasid oma arvamust Põlva maakonnalehtede peatoimetajad – ajalehe Setomaa peatoimetaja Igor Taro, Uma Lehe peatoimetaja Ülle Harju, Lõuna Lehe peatoimetaja Urmas Paidre ja Võrumaa Teataja peatoimetaja Kalev Annom. Intervjuu andis ajalehe Koit peatoimetaja Kauno Kõima.

Töö koosneb neljast peatükist.

Esimeses peatükis on ülevaade kohaliku ajakirjanduse eripärast, ajakirjandusest Põlvamaal ja Koidu arenguloost, ajalehe Koit 1998. aasta küsitlus oma lugejate seas ja uurimusküsimused.

Teine peatükk annab ülevaate uurimismetoodikast, küsitluse käigust ja vastajate koosseisust.

Kolmandas peatükis esitatakse tulemused, mis saadi 2007. aastal läbiviidud küsitluse põhjal.

Neljandas peatükis võrreldakse Koidu 2007. aasta küsitlust 1998. aasta tulemustega ning Emori 2006. aasta I kvartali andmete põhjal Koitu ka Võrumaa Teatajaga. Vastajate arvamust Koidu kohta kõrvutatakse vallavanemate intervjuudega. Tuuakse välja soovitusel ajalehele.

Töö lõpuosas esitatakse kasutatud kirjandus, ingliskeelne kokkuvõte, küsitluse ankeet ja töös kasutatud intervjuud.

Autor tänab kõiki, kes selle aeganõudva töö valmimisele kaasa aitasid. Eeskätt tänan professor Peeter Vihalemma, kelle suunamisel käesolev bakalaureusetöö teoks sai.

I Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

1.1 Kohaliku ajakirjanduse eripära

McQuaili tähelepaneku järgi on praktikas uudiste kui žanri tootmine struktureeritud ka väljaannete ja kanalitüüpide põhjal. Ajakirjandust eksisteerib erinevat tüüpi, kuid kõigepealt tuleb ajakirjandust määratleda eraldiseisvana oma tootest – uudisest. Samuti võib ajakirjandust defineerida auditooriumi alusel, jättes kõrvale erinevused meediumite vahel. Võib eristada kvaliteetpressi ja populaarseid väljaandeid – tabloidid ja bulvarilehed, lokaalsed ja spetsialiseerunud kanalid (McQuail 2003:304).

Siinkohal on erilises seisus kohalikud väljaanded, mille auditooriumi väiksus ei võimalda ennast positsioneerida tabloidi või kvaliteetlehena. Pigem on tähtis üldarusaadavus. Kõiki teemasid ja probleeme käsitletakse elavalt ja rahulikult, et ka madala haridusega inimesed neid mõistaksid. Kohaliku lehe ülesanne on üleval hoida diskussiooni mingil ühiskonnale olulisel teemal. Lugejat peab informeerima, kuid samas tuleb anda lugejale võimalus ka diskuteerida. Kohalik ajakirjandus peab endale tunnistama, et tal on lugejale suur mõju, sellepärast ei tohi arvamusid selekteerida, vaid sõna tuleb anda kõikidele osapooltele (Glasser, Craft 1997:2–5, Vahemaa 2003:4 kaudu). Sellisel moel on kohalikud lehed huvitavas seisus, ühelt poolt tagab auditooriumi lokaalsus neile teatud monopoolsuse, teisalt ei ole seda positsiooni sugugi kerge hoida, sest nõuded kohalikule lehele on kõrged. Ebaprofessionaalsuse ning kehva töökorraldusega on seotud ka tõik, et mitmed maakonnalehed kirjutavad osadest piirkondadest väga harva, teistest, kus on hea informaatore, ülemäära sageli. Ka keskuse ja perifeeria probleem eksisteerib maakonnalehtedes samamoodi nagu kesklehtedes (Hallik- Kõnnula 2001: 65).

Kohalik ajakirjandus peaks sisaldama järgmisi aspekte (Merritt 1995:113–114, Vahemaa 2003:7 kaudu):

- a) Kohalik ajakirjandus mitte ainult ei kirjelda sündmusi, vaid selle ülesanne on edendada kohalikku elu, selles ise aktiivselt osaledes.
- b) Kohalik ajakirjandus ei tohi jääda pealtvaatajaks, vaid peab sekkuma ühiskondlikku ellu.
- c) Kohalik ajakirjandus peab muretsema ühiskonna killustatuse pärast ja püüdma seda liita.
- d) Lisaks sellele, et kirjeldada, mis on valesti, peab ka näitama seda, mis saab siis, kui asjad hakkavad õigesti toimima.

e) Kohalik ajakirjandus ei tohi näha lugejas passiivset tarbijat, vaid aktiivset kaasalööjat.

Üleriigilisest ajakirjandusest erineb kohalik ajakirjandus selle poolest, et peab rohkem arvestama oma lugejaskonnaga, kuna on inimestele kohalike uudiste edastamisel esimene infoallikas. Kohaliku lehe eelis seisneb selles, et inimestel on harjumus lugeda oma maakonnalehti, kust nad saavad informatsiooni oma elukoha inimeste ja sündmuste kohta. Kohalikku ajalehte võib nimetada ka omamoodi fenomeniks, kuna sellist informatsiooni pole üleriigilistest ajalehtedest võimalik saada.

Kui ajalehe usurpeeriksid kohalikud ettevõtjad, muutuks leht nende laualeheks, mis reklaamib erinevaid kaupu ja tooteid ning miks mitte raju noortepidu järvel, mis olevat justkui peamine linna turismiartikkel. Nii muutuks leht vaid üheks osaks rahamasinast, mille peamine eesmärk on kasumi teenimine (Raudsaar 2008:21).

Kui leht satuks kohalike grafomaanide kätte, siis võib ta hakata meenutama kellegi ajaveebi, kus võime lugeda kronoloogilises järjestuses mõtetest ja tegudest, mis võivad meid rabada ja üllatada, ent ei aita piisavalt kaasa tervikpildi tekkimisele elust (*ibid*).

Aga kuidas eristada ootusi, mida lugejaskond seab üleriigilistele lehtedele, nendest, mis on suunatud kohalikele väljaannetele? Millele peaks toimetus keskenduma? Millised on prioriteedid? Neile küsimustele on mõttekas vastata lähtudes lõpptarbijast. Nii võib sedastada, et kohalike lehtede funktsioonid lugeja jaoks on järgmised (Lauristin *et al* 1987: 84–86):

a) Informeerimine: saada teavet oma elukohast ja kaugemast ümbrusest, mitmesugustelt elualadelt, mõista ümbritsevas maailmas toimuva tausta ja seoseid nähtuste vahel.

b) Ootus leida lehest utilitaarset, praktiliselt kasutatavat teavet. Siia kuuluvad nõuanded, teated, tööks vajalik info. Teiste massiteabevahenditega võrreldes on kohalik leht praktilise teabe allikana lugejate poolt kõige kõrgemalt hinnatud.

c) Sotsiaalne regulatsioon: kohalik leht on ühiskondliku elu organisaator ehk teisisõnu oma linna elu probleemidesse sekkuja, avaliku arvamuse vahendaja. Ootus näha lehes kriitikat, kohaliku elu kitsaskohtade arutelu.

d) Massiteabevahendite kommunikatiivset rolli on enamasti esile tõstetud raadio ja televisiooni puhul, mis kõige silmnähtavamalt imiteerivad igapäevast suhtlemist, ent ka kohalik leht on väga oluline suhtlemisvajaduse rahuldaja, kirjutades tuttavatest asjadest ja inimestest, pakkudes seetõttu kõneainet ning rahuldades uudishimu teiste inimeste elu vastu.

e) Ajaviite ja meelelahutuse ootus.

Kohalik ajakirjandus on justkui omaette mudel, sest ei sõltu mitte niivõrd turust, poliitikast ja ajakirjanikest, kuivõrd lugejast. Kohaliku ajakirjanduse sisu põhineb just usaldusel. Esmaoluline pole mitte informatsiooni edastamine, vaid lugeja kaasamine diskussiooni. Kommunikatsiooniõpetlane David Hallin on öelnud nii: "Ajakirjanikel on aeg samastada end oma lugejatega ja rääkida nendega kui endasugustega, mitte aga laveerida lugejate ja poliitikute vahel ja püüda meeldida mõlemale." (Graber 1998:137–138, Vahemaa 2003:6 kaudu)

Võib väita ka vastupidist, neutraliteedi kaotusest algab lehe kolletumine. Taktikaliselt on tõepoolest otstarbekas panustada lihtsatele lahendustele, kuid emotsionaalsed väited ilma faktideta on siiski populism. Usutavasti oleks kohaliku lehe eesmärgiks pakkuda midagi kõigile lugejagruppidele, sest kohalikku meediat kasutavad erinevad grupid erinevalt.

Lugejad saab jagada kahte gruppi – ühiskonnahuvilised (kelle lemmikuks on majandus ja poliitika) ning üldhuvidega lugejad (pehmed teemad ja reklaam). Esimese gruppi kuuluvad mehed, kõrgharidusega inimesed, need, kes on ka ise aktiivsed. Samuti võivad mõned teise grupi lugejad liikuda seoses vanemaks saamisega esimesse gruppi (Berg 1977:38–39, Vahemaa 2003:7 kaudu). Kaks põhimõttelist võimalust suurendamiseks lugejaskonda on haarata lugejate hulka neid, kes varem üldse ei ole antud väljaannet lugenud, ning suurendada lugemise regulaarsust nendes rühmades, kes ei loe iga numbrit. Muidugi võib teha ka mõlemat korraga, kuid paremaid tulemusi tundub andvat kavakindel tegutsemine lugejate sidumiseks lehega ja lugemisregulaarsuse suurendamiseks (Vihalemm 2004:71).

Arvestades Eesti liberaalset majanduspoliitikat, ei ole ilmselt raske kirjutada lugusid majandusest. Pigem võib väikeses kogukonnas, kus sotsiaalne kihistumine eriti selgelt esile tõuseb, olla keerukas koostada neutraalselt artikleid poliitilistel teemadel. Põhjuseks huvide konflikt – ühelt poolt ei tohi lugeja eest midagi varjata, teisalt on soovitatav hoida ka häid suhteid poliitikutega (Vahemaa 2003:6).

Mõnikord võib väiksus olla hoopis eelis, kuna tagab operatiivsuse ja soodustab vahetuid, liigselt formaliseerimata suhteid nii toimetuses kui ka väljaspool seda. Nii saabki resümeerida, et kohalikul ajakirjandusel on üleriigiliste lehtede ees kaks põhimõttelist eelist. Esimene neist on see, et maakonnalehes on võimalik lugeda inimestest, kes elavad kõrvalmajas või naabervallas. Teine eelis on aga see, et maakonnalehti on lugema harjutud, lugejaskond on konservatiivne (Vahemaa 2003:8). Nii võibki kohaliku lehe puhul kasutada ka ütlust „vähem on rohkem ja väike on ilus” (*Less is More and Small is Beautiful*) ehk siis teisisõnu – väikesel lehel on palju rohkem võimalusi kui suurel (Vahemaa 2003:9). Majanduslikus plaanis peab aga tõdema, et kuna kohalike lehtede tiraažid on hakanud

väheneb, siis võib juhtuda, et reklaamiandja hakkab oma rahavooge suunama mujale, kus on suurem lugejaskond (Vahemaa 2003:12). Taoline areng võib omakorda soodustada ketistumist (Hallik- Konnula 2001:66). On iseküsimus, kas kohalik ajaleht peaks olema mõne suurfirma osa või mitte, kuid üks on kindel – kohalikul lehel on midagi, mida TV-l ega suurtel lehtedel pole: tõeline, tänulik ja ustav lugejaskond (Laureter 1995:16, Vahemaa 2003:11 kaudu).

1.2 Ajakirjandus Põlvamaal

Pastor Gustav Adolph Oldekop, kes töötas Põlvas aastatel 1781–1820, koostas esimesed „Eesti-Ma Rahwa Kalendri“ numbrid, mis trükiti aastatel 1795 ja 1796 Tartus Grenziuse trükikojas. Alates 1799. aastast kandis kalender juba nime „Tarto-Ma Rahwa Kalender“ ja oli lõunaeesti keeles. 1806. aasta märtsist detsembrini andis G. A. Oldekop praost J. Ph. Rothi kaasabil välja Eesti esimese ajalehe Tarto Maa Rahwa Näddali-Leht, mis kuulub eestikeelse ajakirjanduse algustähiste hulka.

Namato • Kohto lubbaga
Tarto • maa • rahwa
N ä d d a l i - L e h t .

Nr. 23. Sel 8. Polmo Kuul. 1806.

Nozi maal kaibawa inimisje et tämmahawa rõa ja minne peap kasju ollema.

Saksamaa Keisri pälinast, kumb Wien kutsutas, kirjotetas, et süäl peap wäga lämme ollema, nida et ei jowwa pea kannatada.

Nozi laiwä hoidwa ifs weel Preusimaa linn, ja ei lasje feddage sisse; siski om lotus, et nemma, ehk ommete pea, jälle ärwa läwa, niuf neid linn jälle pri laftwa.

Joonis 1. Ajalehe säilinud numbrileht.

Kord nädalas ilmuv leht sisaldas kohalikke teateid ja praktilisi nõuandeid, kuid ka ilukirjanduslikke palu ja anekdoote. Sõnumeid oli Vene riigist, kuid üle 60% ajalehe artiklitest rääkis käimasolevast Napoleoni-vastasest sõjast. Poliitiliste sõnumite allikaks olid Tartu saksakeelne ajaleht *Dörptsche Zeitung*, Anton Truharti *Fama für Deutsch-Russland* (Riia), Johann Cristoph Kaffka *Nordisches Archiv* (Riia), Johann Friedrich von Reke *Wöchentliche Unterhaltungen für Liebhaber deutscher Lektüre in Russland* (Mitätavi) jt. Lehe valgustuslik eesmärk oli maarahvale pakkuda uusi teadmisi, rõhutada õppimise ja lastele hariduse andmise tähtsust. Lehte jõudis ilmuda kokku 41 või 43 numbrit, kui poliitiliste sõnumite pärast väljaanne detsembris 1806. aastal suleti ja lehe numbrid konfiskeeriti (Tannberg 1998).

Ülevaaticult on Tartu Maa Rahwa Näddali-Lehe sisu järgmine (*ibid*):

a) Sõnumid sõjategevusest Euroopas, vägede liikumine, rahuläbirääkimised – 93 korda.

- b) Muud sõnumid välismaalt – 74 korda.
- c) Ilukirjanduslikumad palad (enamasti anekdoodid) – 31 korda.
- d) Nõuanded ja õpetused – 28 korda.
- e) Teadaanded – 18 korda.
- f) Sõnumid Vene impeeriumist ja väljastpoolt eestlaste etnilist ala – 17 korda.
- g) Kohalikud sõnumid – 13 korda.
- h) Geograafiliselt määratlemata sõnumid – 6 korda.

Tarto Maa Rahwa Näddali-Lehte tsenseeriti ning seda tegi vastavalt kehtivale korrale ülikooli juurde loodud tsensuurikomitee eesotsas eesti ja soome keele lektori pastor F. D. Lenziga. Komitee suhtus ajalehte heatahtlikult, keelatud oli vähe ning kui leht suleti, kirjutas ülikooli rektor Georg Friedrich Parrot protestikirja keisrile endale, kuid tulemusi see ei andnud. Ülikooli suhtumine lubab arvata, et ajaleht võis olla seotud *alma mater*’i rahvavalgustusürituste kavaga. Haridus oli – ja on muidugi praegugi inimliku ja rahvusliku eneseväärikuse alus, mis lubas meie väikesel rahval hakata ennast kõrvutama suurematega (*ibid*)

1824. aasta aprillist kuni augustini ilmus Oldekopi toimetamisel viis numbrit lõunaestikeelset väljaannet Kulutamise Leht (Annus *et al* 2002). Tegemist oli mittetellitava infolehega, mis saadeti igasse kihelkonda ja mõisa. Pärast esimest viit numbrit muutis väljaanne nime Tallorahwa Kulutajaks ning aastatel 1824–1826 toimetas seda O. W. Masing. Tallorahwa Kulutaja ilmus 1889. aasta kohtureformini, täites talurahvakohtu ametliku teadetelehe osa Liivimaa kubermangu Eesti osas (Peegel *et al* 1994).

Oldekopi kolimist Tartusse võib võtta omamoodi märgina, sealtnaalt on olnud Põlvamaal levivad ajakirjanduslikud väljaanded pea alati Tartu-kesksed. Üks järgmisi olulisi samme Eesti ajakirjanduse arenguteel astuti just Tartus, kus 2. augustil 1891 hakkas esimese päevalehena ilmuma Postimees. Postimehe tähtsust Põlvamaale ja selle ümbrusele ei saa alahinnata – vaadeldes näiteks tänaseks veebis vabalt kättesaadavat Eesti ajakirjanduse analüütilist bibliograafiat, selgub, et just Postimees käsitleb kuni 1930. aastate lõpuni Kagu-Eesti, sealhulgas ka Petserimaal toimuvat (Eesti ajakirjanduse analüütiline bibliograafia 2007).

Pärast võimuvahetust Eestis 1940. aasta suvel seisati poliitilist sõnumit kandnud lehed ning algas ajakirjanduse ümberkorraldamine. Mõneks ajaks jäid ilmuma ajaviitelehed, mis samuti õige pea suleti. Eesti maakonnalehtede asemel astusid uut tüüpi lehed, mille eesmärgiks oli olla ainupartei abivahend sotsialismi ehitamisel. Nii sai Postimehest Tartu

Kommunist, Virumaa Teatajast Punane Virumaa jne. 1941. aasta esimesel poolel ilmus Eestis 25 lehte, neist 15 väljaspool Tallinna. Päevalehti kohalikus ajakirjanduses mujal kui Tartus ei olnud (Lauristin *et al* 1987: 84–86).

Seoses Eesti teistkordse okupeerimisega, sedakorda juba Saksamaa poolt, muutus olukord taas ning aastal 1943 ilmus 19 lehte, neist 14 kohalikku.

Järjekordsed muutused aastal 1944 tõid tagasi nõukogude sümboolika ning tüüpilised pealkirjad. Näiteks augustis 1944 jõudis lugejateni ilmselt mitte väga oodatud Petsrimaskaja Pravda. Nõnda olid just kohalikud lehed need, mis esimestena ilmuma hakkasid. Lehtede sisu oli tüüpiline, kiideti ühismajapidamise eeliseid – et aga tegemist oli ainupartei tööriistaga, otsiti ja ilmselt ka leiti kulakuid ja muid kahtlasi elemente (*ibid*).

Järgmised põhjapanevad muutused kohalikku ajakirjandusellu tõi aasta 1950, mil Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega moodustati 13 maakonna asemel 39 rajooni. Nii tekkis ridamisi kohalikke lehti, mille nimedel ei olnud tihtipeale mingit seost asulaga – näiteks Järvalasest sai sellisel moel Stalinlikul Teel. Tõenäoliselt tekitas taoline ülevalt alla muudatus ka üksjagu organisatoorseid pingeid, sest ainelisi vahendeid ei jätkunud arusaadavalt kõigile, seda eriti olukorras, kui näiteks ühe maakonnalehe asemel hakkas ilmuma viis rajoonilehte. Sisulised muudatused tõi ajakirjandusse 1956. aasta, kui avalikult hakati hukka mõistma Stalini isikukultust. Kuuekümnendate aastate algusesse jäi aga tähelepanuväärne nähtus nõukogude ajakirjanduse elus – alustati sotsioloogiliste uuringutega. Kümnend hiljem, seitsmekümnendate algusel algasid põhjalikud tehnilised muudatused, mil mindi üle ofsettrükile. Siis hakkasid ilmuma ka ametkondlikud lehed.

Kohalike ajalehtede kogutrükiarv oli 1945. aastal 76 000, 1965. aastal 238 000, 1985. aastal 400 200 eksemplari. Nõukogude ajakirjanik oli valdavalt kõrgharidusega, paljud juhtivajakirjanikud kõrgema parteilise haridusega. Peatoimetajad läbisid kord viie aasta jooksul kuuajalised täienduskursused Leningradi kõrgema parteikooli juures, teised toimetuse juhtivtöötajad analoogilised kursused EKP Keskkomitee juures (*ibid*).

Oluline etapp kohaliku ajakirjanduse arenguloos oli laulva revolutsioonile järgnenud erastamisprotsess, millest räägin pikemalt käesoleva bakalaureustöö ajalehe Koit arengulugu käsitlevas osas.

Ajakirjandus tänasel Põlvamaal.

Kohaliku lehe esmaseid funktsioone on kindlasti inimestele oma maakonna uudiste edastamine. Kohalik leht ei ole mitte ainult sündmuste kajastaja, vaid ka (ennekõike) kohaliku

elu reguleerija (Hallik- Konnula 2001:64). Põlvemaal ilmub 2008. aastal lisaks Koidule regulaarselt nädalaleht LõunaLeht ning piirkonnalehed Setomaa ja Uma Leht.

Märkimisväärne on võrukeelse ajalehe Uma Leht tiraaž, mis on 10 300 eksemplari. Kaks korda kuus ilmuv ajalehe väljaandmist rahastab riiklik programm „Lõunaeesti keel ja kultuur”. Formaati on lehel A3 ja üksikeksemplar maksab viis krooni. Lehe üheks kuuks tellimine maksab 10 krooni. Leht ilmub mustvalgena. Väärrib märkimist, et lehel on korralik veebileht, nii näiteks avaneb domeenil www.umaleht.ee uudiste arhiiv alates aastast 2000. Tõsi, kommentaare ei ole võimalik artiklitele lisada.

Joonis 2. Võrukeelne ajaleht Uma Leht (Uma Leht 2007).

Sama huviväärne on setokeelne ajaleht Setomaa, mille tiraaž on 2 300 eksemplari. Kaks korda kuus ilmuv mustvalge ajaleht kajastab sündmusi ja probleeme. Üks lehe funktsioone on setodele anda edasi nende eripärast infot ning edastada teavet seoses piiri ja viisadega. Setomaa lõpus paikneb ka lehes ilmuvate uudiste venekeelne kokkuvõte. Lehe väljaandmist rahastab riiklik programm „Lõunaeesti keel ja kultuur”. Ühe kuu tellimus maksab 10 krooni ja numbrihinnaks on viis krooni. Veebilehel www.setomaa.ee on võimalik artikleid kommenteerida.

Joonis 3. Ajaleht Setomaa (Setomaa 2007).

2002. aastast ilmuv nädalaleht LõunaLeht kajastab Lõuna-Eesti uudiseid. Lehest saab lugeda artikleid, personilugusid, meelelahutust ning politsei ja tolli uudiseid. Kultuurist on maakondade lõikes nädala sündmuste ja ürituste kava. Lehes on illustreeritud telekava, ristsõna, ilmajaam ja naljad. Värvilisena trükitav ajaleht ilmub formaadis A3 ja on 12-leheküljeline. LõunaLehe ühe kuu tellimishind on 30 krooni. Lehel vahel on kuulutuste osa LõunaBörs. Domeenil www.lounaleht.ee paikneb uudiste arhiiv ning seal on võimalik ka artiklitele kommentaare lisada.

Joonis 4. Ajaleht LõunaLeht (LõunaLeht 2007).

Lisaks eelpool mainitud lehtedele ilmub igas Põlvamaa vallas oma vallaleht, kus lisaks vallavalitsuse ja volikogu uudiste kirjutatakse oma valla inimestest ja nende tegemistest. Igas vallalehes on kuulutuste, õnnitluste ja surmakuulutuste rubriik. Üldjuhul on vallalehed lugejatele tasuta, kuid mõnes vallas tuleb lehe eest sümboolset hinda maksta.

Põlvamaa vallalehede lühitutvustus.

a) **Põlva vallaleht – Valla Teated.**

Ajaleht Valla Teated ilmub üks kord kuus (va juuli), kuu viimasel laupäeval. Toimetaja on Aivar Roop. Ajalehe tiraaž on 1700 eksemplari, millest 1600 läheb inimestele postkastidesse, sada vallamajja ja raamatukokku. 2008. aasta mais ilmus lehe nr 46. Valla Teadete teisel leheküljel asub toimetaja veerg. Peale valla uudiste on lehes näiteks jutujamine kohalike elanikega.

b) **Räpina vallaleht – Räpina Rahvaleht.**

Üks kord kuus ilmuv Räpina Rahvaleht maksab 5 krooni ning seda levitatakse kauplustes. Toimetaja on Marge Tereping. Lehe tiraaž on 650 eksemplari. Veebruarist 2004 ilmuv vallaleht koosneb vallavalitsuse infost, volikogu määrustest, kohalikust spordist ja kultuurist.

c) **Kanepi vallaleht – Kanepi Teataja**

2008. aastast üks kord kuus ilmuva lehe hind on 2 krooni. Lehte on võimalik osta kohalikust poest. Tellida Kanepi Teatajat ei ole võimalik, kuid postiljon viib lehe koju vanematele inimestele, kes elavad keskustest kaugemal. Lehe toimetaja on Tiiu Leppikus. Lehe tiraaž on 800 eksemplari. Detsembrist 1999 kuni aastani 2008 ilmus leht neli korda aastas. Leht sisaldab vähe valla ja volikogu infot, vahel on ära toodud määruste tähtsamad punktid. Põhiline on kultuurielu edastamine, lehes on ajaloorubriik. Leht kajastab üritusi, lasteaia- ja koolisündmusi.

d) **Valgjärve vallaleht – Oma Vald**

Leht ilmub neli korda aastas ja maksab 2 krooni. Toimetaja on vallavalitsus. Tiraaž 500 eksemplari, osta saab suurematest keskustest, kauplustest, vallamajast, lugeda saab raamatukogust. Ilmub 1995. aastast. Sisaldab informatiivset valla rahva jaoks. Poliitikast leht ei kirjuta, ainult valimiste puhul on kandidaatide lühitutvustused.

e) **Kõllaste vallalehed – Kõllaste Vallaleht jt**

Kõllaste Vallaleht ilmub neli korda aastas ning on alguse saanud alles 2006. aasta septembrist. Lehe tiraaž on 500 eksemplari. Toimetaja on Sander Silm. Leht sisaldab õigusakte, teateid, informatsiooni üritustest ja persoonilugusid. Lugejatele tasuta. Kõllaste valla esimene leht ilmus 2000. aastal detsembris ja kandis nimetust JõuluKröll. Järgmisena ilmus 2004. aastal mais Sassi Sõnumite esimene number (kokku 8 numbrit), mis sai oma nime Voldemar Sassi nimelisest sovhoosist.

f) **Vastse-Kuuste vallaleht – Meie Vald**

Leht ilmub kord kuus (va toimetaja puhkus). Toimetaja on Liina Sulg ja tiraaž 450 eksemplari. Leht ilmub tasuta ning Eesti Posti vahendusel jõuab leht lugejate postkasti. Meie Vald sisaldab valla ja volikogu infot, kuulutusi ja keskkonnauudiseid.

g) **Laheda vallaleht – Laheda Valla Sõnumid**

Leht ilmub iga kuu viimasel reedel (va juuli ja august). Toimetaja on Naima Navi. Tiraaž on 700 eksemplari. Laheda Valla Sõnumid on lugejatele tasuta. Postiljon viib valla elanikele lehe postkasti. Samuti saab lehte raamatukogust. 2002. aasta oktoobrist ilmuv leht sisaldab valla uudiseid ja persoonilugusid.

h) **Väraska vallaleht – Väraska Valla Sõnumid**

Neli korda aastas ilmuv leht on kättesaadav kauplustest, Eesti Post vahendusel jõuab see valla elanikele postkasti. Tasuta ilmuvat lehte viiakse ka naabervalda. Tiraaž on 1500 eksemplari ja toimetaja on Meelike Kruusamäe. Väraska valla sõnumid ilmuvad 2001. või 2002. aastast. Lisaks valla allasutuste uudistele leidub ka rubriik, kus eraisik saab sõna võtta.

i) **Veriora vallaleht – Veriora Valla Vaatleja**

Aastast 1998 ilmus Orava, Lasva ja Veriora valla ühisleht, kuid 2008. aasta veebruarist on Verioral oma vallaleht. Veriora Valla Vaatleja ilmub kuus korda aastas ja on tasuta. Toimetaja on Nele Reimann-Truja, tiraaž on 610 eksemplari. Kokkuleppel Eesti Postiga saavad Veriora Valla Vaatleja kõik vallaelanikud ja ettevõtted, kellel on registreeritud postkast. Lehes on laste loomingu rubriik, vallavanema veerg, õnnitlusi valla eakatele ja uutele ilmakodanikele.

j) **Mooste vallaleht – Valla Teataja**

2007. aastast neli korda aastas ilmuva Valla Teataja tiraaž on 700 eksemplari. Toimetajaks Aivar Roop. Leht on lugejatele tasuta ja jõuab valla elanike postkasti samuti raamatukogusse, küla keskusse ja vallamajja. Leht sisaldab valla uudiseid sünnist surmani ja volikogu teateid.

k) **Ahja vallaleht – Ahja Valla Teabeleht**

Leht ilmub 2001. aastast neli korda aastas. Tiraaž on jaani- ja jõululehel 450 eksemplari, teistel 400. Toimetaja on Valve Luude. Elanike postkasti tasuta jõudvat lehte on võimalik lugeda ka vallamajas, perearsti juures, hambakliinikus. Ahja Valla Teabeleht sisaldab volikogu ja valla infot, õnnitlusi, kultuuriteavet.

l) **Orava vallaleht – Valgus**

Kuus korda aastas ilmuv leht on lugejatele tasuta. Toimetaja on Milvi Raudrep. Tiraaž on 400 eksemplari. Lehest võib lugeda õpilaste töid, persoonilugusid ja informatsiooni volikogu tööst. Valgus ilmub 1998. aastast.

m) **Mikitamäe vallaleht – Poloda Helü**

Leht ilmub kuus korda aastas. Tiraaž oli 300 eksemplari, kuid sellest kogusest on jäänud väheks ning uus trükk tuleb juba 400. Leht on tasuta. Lehte saab vallavalitsuse sekretäri käest ja raamatukogust. Polodja Helü ilmub 1994. või 1995. aastast, kuid mitmel korral on tekkinud pause ning alles 2007. aastast ilmub leht regulaarselt. Leht sisaldab valla volikogu määrusi, uudiseid, õnnitlusi, kooliõpilaste omaloomingut. Toimetaja on Vello Jüriöö.

1.3 Koidu arengulugu

Põlva rajoon moodustati 1950. aastal tollase Tartumaa ja Võrumaa seitsmest vallast. Oma lehe sai tekkinud rajoon aasta hiljem, ajale omasena kandis see nime Bolševistlik Lipp.

Esimese toimetaja Selma Nikiforova meenutuste kohaselt olid uued rajoonilehed nähtud ette kaheküljelistena. Toimetuse koosseisu kuulus viis inimest: toimetaja, vastutav sekretär, kirjanduslik kaastööline, raamatupidaja ja koristaja-käskjalg. Lehetegemist käidi õppimas Võru kolleegide juurest, kusjuures Võru oli toona omalaadne trükikeskus: esialgu trükiti seal kõigi noorte naaberrajoonide – Antsla, Räpina, Vastseliina lehed. 1953. aastal sai Põlva leht uue, püsima jäänud nime Koit. Samuti alustas leht 1. detsembrist 1954 ilmumist neljaküljelisena. Toimetuse liikmete arv kahekordistus (Lauristin *et al* 1987: 49).

1960. aastate kestel oli Koidul ligikaudu 400 kirjasaatjat, kellest 82 võis tituleerida ka autoriks. Märkimisväärne on ka asjaolu, et Koidu esimene kirjanduslik kaastööline oli luuletaja Paul Haavaoks. 1979. aasta andmetel oli trükiarv suurusjärgus 16 000 eksemplari (*ibid*).

1980. aastate lõpus algas üleminekuperiood ning ühiskonnas leidis aset tuline debatt selle üle, kas ajakirjandust tuleb erastada samadel alustel nagu suvalist äriettevõtet või peaks lähtuma toimetuse loominguks üksuse alalhoidmisest ning andma toimetuse liikmetele erastamisõiguse eelise. 29. detsembril 1990 lahkus ajaleht Edasi kirjastuse „Perioodika” alluvusest. Samas paljud toimetused ei soovinud loobuda „Perioodika” kureerimisest. Lahkuda püüdsid eelkõige paremal järjel olevad väljaanded, seda põhjusega, sest näiteks Edasi andis 30% „Perioodika” kasumist (Paju, 1993, Hallik- Konnula 2001:11 kaudu). Erastamisprotsess oli valuline ja vastuokslik, mille tulemusel jõuti mõne lehe (Koit, Valgamaalane, Vooremaa) puhul kogunisti mitmekordse erastamiseni (Hallik- Konnula 2001:11). Samas võib ka öelda, et ei ole halba ilma heata, nimelt selgub Airi Hallik-Konnula poolt läbiviidud intervjuust Koidu toonase peatoimetaja Sven Harjoga, et AS Põlva KEK ei ole sugugi halb omanik. Nimelt ei ole toonane omanik Harjo sõnul kuidagi sekkunud lehe sisusse.

Joonis 5. Ajalehe Koit logo (Koit 2007).

Nädalas kolm korda ilmuv (teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval) ajalehe tiraaž on 2008. aastal 3 500 eksemplari (tabel 1). Ajaleht ilmub 8-leheküljelisena ja A3 formaadis. Ühe kuu tellimishinnaks on 85 krooni. “Põlva maakonna ajaleht Koit” kuulub 17. märtsist 1997 AS-ile Põlva Koit, mis registreeriti 8. oktoobril 1994.

Tabel 1. EALL'i andmeil ajalehe Koit tiraažid aastatel 1998 – 2008.

Aasta	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Tiraaž	5300	5100	5100	5200	4300	4200	4000	3800	3500	3700	3500

Praegune peatoimetaja Kauno Kõima on ametis 2000. aastast. Kuid esimene ajalehe Koidu toimetaja aastatel 1951–1959 oli Selma Nikiforova, temale järgnes Valve Talumees kes oli ametis kuni aastani 1971. Koidu peatoimetaja kohta on pidanud 1971.–1987. aastatel ka Põlvamaa poet Enn Esko, kelle sulest on ilmunud luuletuste ja laulude raamat Minu laulud.

1992–1994 ja 1995–1998 oli peatoimetajaks Aivar Roop, kuid vahepeal jõudis olla veel Koidu peatoimetaja ametis 1995. aastal Mati Määrits. Roheliste fraktsiooni pressiesindajana töötanud Sven Harjo oli Koidu peatoimetaja aastatel 1998–2000.

Joonis 6. Ajaleht Koit esileht.

Koidus võib vahel näha värvilist reklaami, kuid üldiselt on leht läbi aegade ilmunud mustvalgena. Ajalehes on rubriigid järgmises järjekorras: 1.–2. lehekülj:

uudised, ilmaprognoos, mida räägivad teised lehed; 3. lehekülg: majandus; 4. lehekülg: elu, kirjad (ilmub üks kord nädalas, neljapäeval); 5. lehekülg: sport (teisipäeval), kultuur ja haridus (neljapäeval, laupäeval) 6. lehekülg: arvamus, juhtkiri, küsitlus (üks kord nädalas, neljapäeval), impressum; 7. lehekülg: teave, meil ja mujal, ilmaprognoos; 8. lehekülg: kuulutused ja reklaam.

Lisalehtedest on laupäeval A4 formaadis 16-leheküljelisena ilmuv Nädal, Mitte Ainult Teleris. Lehelugejad saavad peale telekava ning saadete, sarjade, mängufilmide tutvustuse lugeda nädalahoroskoopi, väljavõtet Põlvamaa tähtpäevade kalendrist, reklaami ja teateid.

Kuuleht Põlvamaa Tarbijaleht ilmub iga kuu viimasel neljapäeval formaadis A4. 16-leheküljelises Tarbijalehes on tootetutvustusi, soovitusi, nõuandeid, retsepte, küsitlusi, teste ja reklaami. Kuuleht sisaldab probleemlugusid, seaduselehekülgi ja teavet. Aeg-ajalt antakse välja erilehti Metsaleht, Messileht ja Kompas.

Kaheksa aasta jooksul (1996–2003) ilmus 6-leheküljeline Põlvamaa noorteleht Agu. Kord kvartalis (2005–2006) ilmus Keskkond ning samuti kord kvartalis (2004–2005) Militarist.

Aastatel 2000–2004 anti riikliku programmi „Lõunaeesti keel ja kultuur” toel iga kuu esimesel teisipäeval välja kuulehte Uma Leht, mis ilmus A3 formaadis 4-leheküljelisena paber kandjal ja ka veebiväljaandena. Uma Leht oli võrukeelne ajaleht, tiraažiga vahemikus 9000–11000 eksemplari. Tänapäevaks on Uma Leht iseseisvunud ega kuulu enam Koidu poolt väljaantavate lisalehtede nimistusse (Koit 2007). Veebis on lugejal võimalik tutvuda värskel numbril temadega, kuid mitte lugeda artikleid tervikuna. Kui 2007. aastal algul oli veebiarhiivis ainult mõnikümmend artiklit aastaist 2004–2005, siis 2008. aastal on arhiivi lisatud üks artikkel 2007. aasta igast lehest. Puudub artiklite kommenteerimise võimalus.

1.4 Varasemad Koidu lugejate uuringud

1998. aasta küsitluse tulemused tuginevad Ülle Harju bakalaureusetööl “Meediakasutus Kagu-Eestis 1998”. Kahjuks ei soostunud Koidu praegune peatoimetaja Kauno Kõima avaldama viimaseid nende poolt läbiviidud lugejaküsitluse tulemusi.

1998. aasta sügisel viis ajaleht Koit läbi oma lugejate seas küsitluse, millele vastas 144 lehelugejat. Vastanuist moodustasid 74,3% naised, mehi oli 25,7%. Linnainimesi oli 46,5% ning maainimesi 45,1%, elukoha jättis täpsustamata 8,4% vastanuist. Alg- või põhiharidusega oli 18,9%, keskeriharidusega 58,4% ja kõrgharidusega 22,7% lugejaist. Vastanuist oli alla 25-aastaseid noori kõigest 3,5%, seevastu üle 60-aastaste osakaal oli 38,9%. Lisaks ajalehele Koit loetakse enam Postimeest (65,3% vastanuist) ja Maalehte (41,7% vastanuist). Rubriikidest, mida lugejad loevad alati, tõusid esile kuulutused (25,6%), uudised (23,6%), politsei uudised (22%) ja majandus (16%). Vastanuist 45,1% väitis, et loeb lehe otsast lõpuni valikuta läbi. Ajalehe Koit taset hindas kõrgeks või üle keskmise olevaks 17,4% vastanuist, 78,4 keskpäraseks, 2,8% madalaks ja vastamata jättis 1,4%.

Uuringust selguvad ajalehe Koit positiivsed küljed:

- a) Aktuaalne ja lahtimõtestatud teemade käsitlemine.
- b) Leheruumi ratsionaalne käsitlemine.
- c) Maakonnaelu mitmekülgne kajastamine.
- d) Lihtinimesele arusaadav.
- e) Mitmekesine, erinevate gruppide huvide ja soovide arvestamine.
- f) Arvati, et Koit on oma mõõnaperioodist üle saanud.

Ajaleht Koit negatiivsed küljed:

- a) Liiga ametlik.
- b) Linnalähedane.
- c) Igav sisu.
- d) Huvitavat materjali vähevõitu.
- e) Koidu numbrid pole ühtlase tasemega.
- f) Vähe tõelist uudisematerjali.
- g) Vähe kriitikat.
- h) Halb piltide kvaliteet.
- i) Liigne reklaamirohkus.

Kuigi reklaam lugejale ei meeldinud, loeti meelsasti kuulutusi. Huvi tunti lugejakirjade, teadete, kultuurisündmuste ja tarbijakaitsega seotud probleemide vastu. Lugejate poolt välja pakutud teemad, mis võiks Koidus edaspidi kirjutada, olid:

- a) Juriidilised nõuanded, uute seaduste ja nende muudatuste kommentaarid.

- b) Lood nii lihtsatest inimestest kui ka ettevõtlikest.
- c) Soovitused eluga toimetulekuks.
- d) Mitmesugused praktilised nõuandeid erinevatest eluvaldkondadest: meditsiin, kokandus, olme jne.
- e) Naljanurk, rohkem huumorit.

Mõned vastanuid arvasid, et Koit hoiab oma nahka ja kardab korrumppeerunud kildkondi.

1.5 Uurimisküsimused

Bakalaureusetöö uurimisküsimuste abil püütakse saada ülevaade Koidu lugejatest ja neid huvitavast teemaderingist. Töö eesmärgiks on kaardistada Põlvamaa ajalehe Koit olemust ning võimalikke arengusuundi lehe edaspidises eksistentsis.

Käesoleva töö empiirilises osas on eesmärgiks saada vastused järgmistele uurimusküsimustele:

- a) Kui sageli loetakse lehte?
- b) Millised on lehe hankimise kanalid?
- c) Milliseid lehti lisaks loetakse?
- d) Millised on enim huvipakkuvad lehe rubriigid?
- e) Millised on lehe puudused?
- f) Kuidas leht paremaks muuta?

II Metoodika

Maakonnalehte Koit käsitleva bakalaureusetöö tarbeks läbiviidud küsitlust iseloomustab asjaolu, et valim ei olnud juhuslik. Pigem iseloomustab valimit stiihilisus, nimelt vastasid küsitlusele aktiivsemad lugejad. Küsimustiku analüüsimiseks kasutasin kvantitatiivset meetodit. Statistiline lähenemisviis võimaldab välja tuua protsente, määrasid, suhtarve ja üldiseid tendentse väljendavaid muutujaid. See annab teha arvulisi kokkuvõtteid, et leida vastuseid uurivatele küsimustele.

2.1 Küsimustik ja küsitluse käik

Bakalaureusetööle eelnenud seminaritöö (Vokksepp 2007) raames läbiviidud uurimuse korraldamiseks koostati ankeet. Küsitlus koosnes etteantud vastusevariantidega küsimustest ja kommentaariväljadest. Kirjalikud kinnised küsimused andsid võimaluse vastajal valida sobivad variandid. Kommentaariväljad andsid vastajale võimaluse lisada täiendavaid arvamusi antud teema kohta. Küsimustik ilmus ajalehes Koit neljal korral.

Samuti on bakalaureustöö raames intervjueeritud lisaks ajalehe Koit peatoimetajale veel kohalike lehtede (Uma Leht, LõunaLeht, Setomaa, Võrumaa Teataja) peatoimetajaid ning Värskas, Kanepi ja Kõllaste vallavanemaid ja Räpina vallasekretäri. Intervjuud toimusid ajavahemikul 18. aprillist kuni 23. maini 2007. Intervjuude eesmärgiks oli mõista ajalehe Koit tähtsust kohalikele omavalitsustele ning saada ülevaade, mida arvavad ümberkaudsete väikelehtede peatoimetajad kohalike lehtede tulevikust.

Uurimustöö aluseks on ajalehe Koit lugejate seas ajavahemikus jaanuarist kuni märtsini 2007 läbiviidud küsitlus. Lugejad said Koidus avaldatud küsimustiku põhjal lehe kohta oma arvamust avaldada ning saata vastused juurdemärgitud aadressile. Pärast küsimustiku esmakordset avaldamist laekus vastuseid oodatust vähem: vastas ainult 57 inimest. Järgmise sammuna koostas küsimustiku elektroonilise vormi (<http://www.eformular.com/vriina/koit.html>), mille viide sai lisatud ka paberikandjal

küsimustikule. Internetis andis vastuse 17 inimest. Lisaks võtsin ühendust Kagu-Eestis elavate tuttavatega, saades täiendavalt 43 vastust.

2.2 Vastajate koosseis

Põlva maakonnas elas 1. jaanuari 2005. aasta seisuga 31 547 inimest. Maakond koosneb 13 vallast (Ahja, Kanepi, Kõlleste, Laheda, Mikitamäe, Mooste, Orava, Põlva, Räpina, Valgjärve, Vastse-Kuuste, Veriora, Värska) ja 232 külast, 7 alevikust ning kahest linnast – Põlva ja Räpina.

Küsitlusele vastas 117 inimest, kellest oli 81 naist, neist 60 elas maal ja 21 linnas.

15–44-aastasi oli 34 naist, 45–64-aastasi oli 24 ja üle 65-aastasi naisi oli 23.

Mehi oli vastajate seas 36, neist elas maal 23 ja linnas 13. 15–44 aastasi oli 7 vastajat, 45–64-aastasi mehi oli 16 ja üle 65-aastasi oli 13.

Enim oli vastajaid Värskast (37 inimest), Räpinast ja Põlvast (tabel 2), kus elavad seega Koidu lojaalseimad lugejad. Vastajate seas oli üksikuid inimesi ka väljastpoolt Põlva maakonda: Tallinnast, Tartust, Paidest, Võrust, Otepäält ja Tartu maakonnast Külitselt. Küsimustikule ei vastanud Mikitamäe ja Kõllaste valla elanikke. Oma elukohta ei märkinud kolm vastajatest inimest.

Vastuste põhjal oli võimalik koostada järgmised Koidu lugejagrupid:

- 1) Sugu – mehed ja naised.
- 2) Vanus – vanuserühmad 15–44, 45–64 ja 65– aastat.
- 3) Haridus – alla kesk- ja keskharidusega ning kõrgharidusega.
- 4) Elupaik – linn ja maa.

Tabel 2. Põlva maakonna linnade ja valdade rahvaarv 2000. aasta rahvaloenduse andmete põhjal kõrvutatuna küsimustikule vastanute arvuga.

	Rahvaarv	Vastajaid
Linn		
Põlva	6467	12
Räpina	2967	16
Vald		
Ahja	1193	3
Kõllaste	1089	0
Kanepi	2740	3
Laheda	1411	4
Mikitamäe	1189	0
Mooste	1642	3
Orava	914	1
Põlva	4019	9
Räpina	2865	8
Valgejärve	1667	1
Vastse-Kuuste	1283	4
Veriora	1725	4
Värskä	1515	37

2000. aasta rahvaloenduse andmetel elab Põlva maakonnas 15 612 meest (48%) ja 17 083 naists (52%). Ankeetküsitluse tulemit vaadeldes selgub, et vanusegrupiti on Koidu peamine sihtrühm naised vanuses 15–44 a (tabel 3). Vähene vastamisaktiivsus kinnitab, et vanuserühmas 15–44 eluaastat meeste hulgas on maakonnalehel Koit marginaalne tähtsus. Pigem võib väita, et Koidu sihtrühmaks on mehed vanuses aastates 45–64 ja üle selle. Tegemist on huvitava erisusega, sest naiste hulgas on Koit marginaalse tähtsusega eeskätt just 65 ja vanemate hulgas.

Tabel 3. Põlvamaa elanike vanuseline jaotus 2000 a ja vanusegrupid vastajate hulgas.

	Rahvastik 2000a						Ankeedile vastanud 2007a					
	15-44 a		45-64 a		65-a		15-44 a		45-64 a		65-a	
	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%	arv	%
Mees	6 395	53	3 817	31	1 960	16	7	6	16	14	13	11
Naine	6 020	43	3 989	29	3 868	28	34	28	24	21	23	20

Jälgides lugejahuvi hariduslikust vaatenurgast, selgub, et alla kesk- ja keskharidusega meeste hulgas pälvib Koit enam tähelepanu kui kõrgharidusega vastanute hulgas, keda protsentuaalselt oli 36%. Olukord on sarnane ka naiste hulgas, kõrgharidusega lugejaid oli naistest 35% (tabel 4). Samas asjaolu, et kõrgharidusega lugejaid on ca 1/3 vastanutest, ei ole sugugi vähetähtis, sest kõrgharidusega mehi on Põlvamaal 9% elanikkonnast, naisi aga 12%. Pigem kinnitab suhteliselt täpne protsentuaalne samasus mõlemast soost kõrgharidusega vastajate hulgas, et leht on piisavalt tuumakas ka laiemas silmaringis elanikkonna jaoks.

Tabel 4. Põlvamaa elanike ja vastajate haridustase.

	Rahvastik 2000a				Ankeedile vastanud			
	Alla kesk ja keskharidus		Kõrgharidus		Alla kesk ja keskharidus		Kõrgharidus	
	arv	%	arv	%	Arv	%	arv	%
Mees	8359	91	818	9	23	64	13	36
Naine	9252	88	1245	12	53	65	28	35

Võrreldes huvitumist maakonnalehest Koit inimese soo ja elupaiga järgi, saab tõdeda, et maal elavad mehed ei ole lehe lugejad. Meeste ja naiste osakaalu lehe lugemises näitavad ilmekalt suhtarvud 13:21 (linn) ja 23:60 (maa).

Naiste puhul nii drastilist erinevust täheldada ei saa, sest huvi vastajate seas, kes elavad nii linnas (62%) kui maal (72%) on suhteliselt tasakaalustatud.

Tabel 5. Küsitlusele vastanud ajalehe Koit lugejad soo ja elupaiga järgi.

	Linnas		Maal	
	arv	%	arv	%
Mees	13	38	23	26
Naine	21	62	60	72

III Küsitluse tulemused

Peatükk III toob küsitluse tulemused, milleni jõuti ajalehe Koit lugejatelt saadud vastuste põhjal. Vaatluse all on lugejagruppide eripärad, ajalehe Koidu hankimise kanalid, lugemissagedus, hinnang lehe sisule, vastajate huvitumine muudest väljaannetest ja Koidu rubriikidest, samuti on ära toodud lugejagruppide loetelu Koidu puuduste kohta.

3.1 Küsitlustulemused meeste ja naiste hulgas

Käesolevast tulemist võib järeldada, et kuigi naiste osakaal lehe lugejaskonnast on ülekaalukalt suurem, on mehed lugejatena lojaalsemad. Seda väidet kinnitab ka tabel 6, millest selgub, et kaks kolmandikku meestest ei telli lehte koju, vaid saab seda mujalt.

Tabel 6. Vastanute jagunemine soo ja lehe hankimise põhjal.

	Naised		Mehed	
	arv	%	arv	%
Tellib koju	39	46	16	38
Saab mujalt	45	54	26	62

Vaadeldes Koidu loetavust naiste ja meeste hulgas, peab märkima, et 117-st vastanust 81 olid naised ja 36 mehed. Märgitud asjaolu näitab kujukalt, et naised on aktiivsemad vastama Koidu kohta käivatele küsimustele.

Küll selgub tabelist 7 asjaolu, et maakonnaleht pakub huvi mõlemale soole peaaegu võrdselt, nii loeb Koitu järjekindlalt 55% vastanud naistest. Meeste puhul on järjekindlate lugejate protsent 51%. Suhteliselt sarnane on ka juhulugejate protsent – meeste puhul 28%, naiste puhul 31%. Eelmärgitu viitab selgelt, et maakonnalehe Koit lugejaskond on kindlalt välja kujunenud.

Tabel 7. Vastanute jagunemine soo ja lugemissageduse järgi.

Koitu loeb	Vastajate arv	Järjekindlalt	Pidevalt	Juhuslikult
Naised	81	55	14	31
Mehed	36	51	21	28

Üheks lojaalsuse põhjuseks meeste hulgas on naistega võrreldes suurem rahulolu lehe sisuga. Tabelis 8 ära toodud hinnangutest selgub, et ajalehe Koit meessoost lugejatest peab seda ebahuvitavaks ainult 6% ja mitte eriti huvitavaks 24% vastajatest.

Tabel 8. Vastanute hinnangud lehe sisule.

	Naised		Mehed	
	arv	%	arv	%
väga huvitav	3	4	1	3
Sisukas	18	22	7	18
üldiselt huvitav	32	39	19	47
mitte eriti huvitav	28	35	10	24
Ebahuvitav	0	0	3	6

Lisaks ajalehele Koit loevad naised ja mehed mitmeid kohalikke ja üleriigilisi lehti. Tabelist 9 väärib märkimist Postimehe suurem loetavus nii naiste (24%) kui meeste (28%) seas võrreldes Päevalehe ja teiste ilmuvate lehtedega. Loetavuselt olid nii naiste kui meeste seas mõne protsendilise vahega võrukeelne Uma Leht, SL Õhtuleht ja Maaleht. Usutavasti on sellise valiku põhjuseks ühelt poolt jätkuv huvi kodukandis toimuva vastu, teisalt aga vajadus saada operatiivset, samas kerges vormis teavet Eestis toimuva kohta, ja leida erialast teavet.

LõunaLehte eelistasid lugeda naised ja mehed üldjuhul võrdselt. Märkida võib LõunaLehe formaadi osas mõningast sarnasust SL Õhtulehega.

Nagu näeme, on huvi erinevate lehelugemise eelistustes naiste ja meeste hulgas üsnagi ühesugune.

Tabel 9. Küsitlusele vastanud ajalehe Koit lugejate huvitumine muudest väljaannetest.

	Naised		Mehed	
	arv	%	arv	%
Postimees	51	24	27	28
Päevaleht	17	8	6	6
SL Õhtuleht	36	17	15	16
Maaleht	37	17	16	17
Eesti Ekspress	21	10	10	11
LõunaLeht	13	6	4	4
Uma Leht	38	18	17	18

Lisaks eelnimetatud lehtedele loeti veel mitmeid väljaandeid. Märkida tuleks naiste lehelugemise aktiivsust võrreldes meeste omaga. Nimetatud nähtuse põhjuseks tuleks lugeda ilmselt naiste kõrgemat haridustaset võrreldes meestega.

Neli naissoost vastajat märkis lisaks ajalehte Setomaa. Nii Kesknädalat, Terviselehte ja Õpetajate Lehte luges kolm vastajatest. Naissoost vastanuist kaks nimetas veel Sirpi, Videvikku, Võrumaa Teatajat, Äripäeva. Ühel korral märgiti lisaks Koidule veel järgmisi lehti: Värska Valla Sõnumid, Virumaa Teataja, Valgus, Valgamaalane, Räpina Rahvaleht. Ajakirjadest nimetati Tervisplussi ja Naistelehte.

Kaks meessoost vastanuist luges Koidule lisaks Setomaad ja Videvikku. Üksikud vastajad märkisid veel Äripäeva, Sirpi, Õpetajate Lehte ja Nelli Teatajat.

Koidus ilmuvatest rubriikidest on naiste ja meeste seas populaarsemad kohalikud uudised. Nagu näitab tabel 10, on Koit inimestele esimene infoallikas, kust saadakse oma ümbruskonna uudiseid. Vähem loetavamad rubriigid on Eesti uudised, välisuudised, poliitika, kuna neid teemasid eelistatakse lugeda üleriigilistest päevalehtedest või saadakse informatsioon raadiost ja televisioonist. Naised on põhjalikumad lehelugejad, kuna nad loevad lehe põhilised rubriigid läbi, välja arvatud välisuudised, mis oli naistel märgitud ainult kuuel korral. Mehed eelistavad vähem lugeda horoskoopi, välisuudiseid ja ilmateateid, kuid selle võrra usinamalt loevad kohalikke uudiseid ja jooksvaid teadaandeid.

Koidu lisalehtedest Nädal, Tarbijaleht ja Keskkond on naistel enim märgitud Tarbijaleht, kuna seal on tootetutvustusi, soovitusi, nõuandeid ja retsepte, mis on suunatud rohkem naistele. Mehed on kõige rohkem huvitatud lisalehest Nädal. Nädal on ka naiste lemmik, lisalehe populaarsuse põhjuseks võib olla praktiline külg –

nimelt on lisalehes TV-kava. Keskkond on võrdselt naiste ja meeste hulgas väheloetav lisaleht, põhjuseks tõenäoliselt suhteliselt vähene huvi keskkonna vastu.

Tabel 10. Küsitlusele vastanud ajalehe Koit lugejate huvitumine ajalehe erinevatest rubriikidest (naised ja mehed).

Rubriigid	Arv	
	Naised	Mehed
Kohalikud Uudised	74	33
Eesti uudised	23	11
Välisuudised	6	4
Teised lehed	11	6
Mis juhtus	29	16
Majandus	20	14
Elu	35	13
Kirjad	36	12
Kultuur	35	12
Haridus	33	10
Sport	19	12
Arvamus	30	15
Juhtkiri	23	9
Küsitlused	30	10
Poliitika	11	8
Loodus	29	13
Ilm	25	7
Teadaanded	43	16
Kuulutused/reklaam	39	12
Meelelahutus	24	11
Tele- ja raadiokavad	23	10
Horoskoop	11	5
Tähtpäevade kalender	22	10
Järjejutt	11	8
Nädal	37	14
Tarbijaleht	46	12
Keskkond	30	10

Koidu puudustest tõid mehed enim välja järgmist: kallis hind (viis vastajat), puudub värvitrükk (kolm vastajat).

Kaks vastajat arvas, et:

- a) Kohalikke uudiseid vähe.
- b) Internetis puudub võimalus artiklitele kommentaare lisada.

Üks vastaja:

- a) Rubriik „Horoskoop” on mõttetu.
- b) Kajastatakse vähe kohalike uudiseid.
- c) Liigne tähelepanu kultuurile.
- d) Vanad uudised, ühed ja samad inimesed.
- e) Liiga Põlva-keskne.
- f) Noortele on vähe rõhku pööratud.
- g) Sporti käsitletakse liiga ühekülgselt ja täielikult puudub info vähetuntud spordialade kohta.
- h) Mõnikord halb keelekasutus.
- i) Halb ujundus, välimus, paber.
- j) Palju juttu ühtedest ja samadest juhtidest.

Naissoost vastajad pidasid Koidu peamisteks puudusteks: kohalike uudiseid võiks olla rohkem (kolmteist vastajat), liiga kallis (kuus vastajat), puudub värvitrükk (neli vastajat).

Kaks vastajat:

- a) Vanad uudised.
- b) Sisutühi.

Üks vastaja:

- a) Liiga palju kirjutatakse spordist.
- b) Ajaleht võiks olla kättesaadav ka interneti vahendusel.
- c) Kujundus.
- d) Igav.
- e) Uudised liiga pinnapealsed.
- f) Kõigis lehtedes oma artikleid avaldavate Riigikogu liikmete pikad eneseülistused.
- g) Küllaltki ühekülgne, võiks olla rohkem ka noortele ja erinevate ajakirjanike artikleid.
- h) Spordivõistluste kirjeldustes (nt kergejõustik) puuduvad saavutustel numbrilised tagajärjed.
- i) Rubriik „Eesti uudised” mõttetu.

- j) Liiga palju kirjutatakse spordist.
- k) Liiga palju reklaami.

Koidu puuduste kohta jätsid vastamata 16 naist ja 8 meest. Vastajaist 4 naist ei leidnud lehes puudusi.

3.2 Küsitlustulemused vanuserühmades

Vaadates lehe hankimise viise, siis oodatult on kojutellimise protsent suurim kõrgeima vanusega küsitletute hulgas (72%). Põhjuseks ilmselt pikaajalised tarbimisharjumused ja ealised eripärad. Kojukanne ja mujalt hankimine on suhteliselt võrdne vanuserühmas 45–64 aastat. Küll aga on koju tellimise osakaal tagasihoidlik (15%) 15–44-aastaste Koidu lugejate hulgas, mis on lehe väljaandjatele tõsine ohumärk. Nimelt saab siinkohal väita, et kui lähiaastatel ei võeta midagi ette nooremapoolsete lugejate tähelepanu võitmiseks, ei ole maakonnalehe püsimajäämine Eesti ajakirjandusturul kuigi kindel.

Tabel 11. Lehe hankimisviisid vanuserühmades.

	15–44 a		45–64 a		65– a	
	arv	%	arv	%	Arv	%
Tellib koju	6	15	22	55	26	72
Saab mujalt	35	85	18	45	10	28

Koidu püsilugejad on vähemalt 65-aastased inimesed (84%), kes on harjunud seda lehte lugema, jäädes lehele lojaalseks ka kiiresti muutavas ühiskonnas. Lehe juhulugejateks on 15–44-aastased (52%), kes ammutavad rohkem informatsiooni internetist ja teistest ilmuvatest üleriigilistest lehtedest. Neil puudub ka üle 65-aastaste lugejatega võrreldav huvi olla kursis kohalike uudistega. 45–64-aastasi inimesi tuleb pidada pigem juhulugejateks, kes pidevalt iga numbrit ei loe, kuid ei ole huvi lehe vastu kaotanud ning jälgivad seda pisteliselt.

Tabel 12. Koidu lugemissagedus vanuserühmades.

	15–44 a		45–64 a		65– a	
	arv	%	arv	%	Arv	%
Järjekindlalt	10	24	21	52	30	84
Pidevalt	10	24	8	20	3	8
Juhuslikult	21	52	11	28	3	8

Analüüsidest lugejate hinnanguid maakonnalehe Koit sisule, peab märkima, et vastuste hulgas äärmused praktiliselt puuduvad (tabel 13). Toimetus tunneb oma lugejate eelistusi ja ootusi, sest kõik vanuserühmad 15–44 (37%), 45–64 (35%) ja 65– (36%) hindavad lehte võrdselt huvitavaks. Kuid ilmneb, et leht on suunatud rohkem vanemaalistele, sest üle 65-aastastest lugejatest nimetab Koitu sisukaks 41%, ent nooremad vanuserühmad 45–64 (15%) ja 15–44 (10%) peavad lehte pigem mitte eriti huvitavaks – niisugusel arvamusel on 47% 45–64-aastastest ja 43% 15–44-aastastest vastajatest, samas ainult 17% 65-aastastest ja vanematest vastajatest.

Tabel 13. Vastanute üldhinnang Koidule (vanuserühmad).

	15–44 a		45–64 a		65– a	
	arv	%	arv	%	arv	%
väga huvitav	2	5	0	0	2	6
sisukas	4	10	6	15	15	41
üldiselt huvitav	15	37	14	35	13	36
mitte eriti huvitav	18	43	19	47	6	17
ebahuvitav	2	5	1	3	0	0

Läbi erinevate vanuserühmade osutub oodatult kõige populaarsemaks üleriigiliseks päevaleheks Lõuna-Eesti juurtega Postimees, nädalalehtedest aga agraarse sisuga Maaleht. 15–44-aastaste seas on SL Õhtuleht (23%) kolm korda loetavam leht võrreldes Päevalehega (8%). Põhjus võib olla SL Õhtulehe teemade valikus, mis on noorematele huvitavam. Samas loeti LõunaLehte ja Uma Lehte tunduvalt vähem võrreldes teiste vanuserühmadega, mis näitab noorte vähest huvi kohaliku elu vastu. Üks arvatav põhjus on ka noorte lahkumine kodukohast õppimise või parema töökoha otsingute tõttu.

Inimesed vanuses 45–64 ja 65– loevad Maalehte enam kui Eesti Ekspressi, SL Õhtulehte ja Päevalehte. Kuna Maaleht käsitleb maainimesele suunatud teemasid, on lehe suur loetavus mõistetav. Vanuserühm 65– ei märkinud kordagi LõunaLehte, selle lehe lugejateks on pigem 45–64 a (9%) vanuserühm. Usutavasti on niisuguse käitumise põhjuseks juba juurdunud tarbimisharjumused ja sellest johtub ka lojaalsus maakonnalehele Koit.

Siinkohal tuleb märkida, et Uma Leht nii 45–64-aastaste (21%) kui ka üle 65-aastaste (22%) seas üks loetavamaid kohalikke lehti. Tegemist omapärase ilminguga, mille üheks põhjuseks võiks pidada lehe ilmumist võrukeelsena.

Tabel 14. Küsitlusele vastanud ajalehe Koit lugejate huvitumine muudest väljaannetest (vanuserühmad).

	15–44 a		45–64 a		65– a	
	arv	%	arv	%	arv	%
Postimees	30	29	26	23	22	26
Päevaleht	9	8	7	6	7	8
SL Õhtuleht	25	23	15	13	11	13
Maaleht	11	10	22	19	20	24
Eesti Ekspress	14	13	11	9	6	7
LõunaLeht	6	6	11	9	0	0
Uma Leht	12	11	24	21	19	22

Lisaks märgiti 15–44-aastaste seas kolmel korral Äripäeva, kahel korral Õpetajate lehte ja Sirpi, ühel korral Võrumaa Teatajat, Setomaad, Räpina Rahvalehte ja Terviselehte. 45–64-aastased märkisid kolmel korral Setomaad, kahel korral Õpetajate Lehte ja Kesknädalat ning ühel korral Võrumaa Teatajat, Videvikku, Terviselehte, Sirpi, Nelli Teatajat ja LõunaLehte, ajakirjadest Naistelehte ja Kodutohtrit. Üle 65-aastaste seast märkis kolm vastajat Kesknädalat, kahel korral nimetati Videvikku ja Setomaad. Mõned inimesed lugesid Värska Valla Sõnumeid, Võrumaa Teatajat, Valgust, Valgamaalast, Terviselehte. Ajakirjadest märgiti kolmel korral Kodutohtrit.

Samuti võib ajalehe Koit kohta öelda, et tegemist on tüüpilise kohaliku lehega, läbi erinevate vanuserühmade tuntakse enim huvi kohalike uudiste vastu (tabel 15). Märkimisväärne on aga, et vastanutest noorimad, vanuses 15–44 aastat, ei otsi Koidust Eesti uudiseid. Selles osas näitavad küsitluse tulemused vastupidist –

vanemate kui 65-aastaste jaoks on kohalik ajaleht tähtis ka Eestit käsitlevate uudiste edastajana. Suhteliselt sarnane on huvi majandusuudiste vastu lugejatel vanuses alates 45 eluaastat. Vaadeldes 15–44-aastaste vanuserühma lugejakäitumist, võib teha põhjaneva üldistuse – see osa lugejaskonnast ei ole ajalehe Koit sihtrühmaks. Lisalehtedest pälvis kõikides vanuserühmades enim tähelepanu Tarbijaleht, mis näitab huvi teemade kohta mida lisaleht kajastab.

Tabel 15. Küsitlusele vastanud ajalehe Koit lugejate huvitumine lehe erinevate rubriikidest (vanuserühmad).

Rubriigid	15-44 a	45-64 a	65- a
Kohalikud uudised	38	30	37
Eesti uudised	4	10	20
Välisuudised	2	1	7
Teised lehed	1	7	9
Mis juhtus	5	11	29
Majandus	3	15	16
Elu	11	15	23
Kirjad	8	13	26
Kultuur	9	13	26
Haridus	8	11	24
Sport	8	8	15
Arvamus	8	16	21
Juhtkiri	3	10	19
Küsitlused	5	11	24
Poliitika	2	5	12
Loodus	7	14	21
Ilm	15	7	20
Tedaanded	15	19	25
Kuulutused/reklaam	16	15	20
Meelelahutus	6	12	17
Tele- ja raadiokavad	2	10	21
Horoskoop	2	5	9
Tähtpäevade kalender	3	10	19
Järjejutt	1	7	11
Nädal	1	18	23
Tarbijaleht	13	20	25
Keskkond	5	17	18

Koidu puudusteks pidasid 15–44-aastased: vähe kohaliku infot (seitse vastajat), puudub värvitrükk (viis vastajat).

Kaks vastajat arvasid, et:

- a) Leht liiga õhuke.
- b) Noortele inimestele võiks rohkem lehes lugemist olla.

Üks vastaja arvas, et Koit on:

- a) Kallis.
- b) Kehvad ajakirjanikud.
- c) Palju juttu ühtedest ja samadest juhtidest.
- d) Ajaleht võiks olla kättesaadav ka interneti vahendusel, praegu on seal ajalehest vaid tutvustus, täisteksti lugeda ei saa.
- e) Uudised liiga pinnapealsed.
- f) Leht on mustvalge ja meenutab oma *layout*`ilt aastatetagust

Edasit.

45–64-aastased pidasid Koidu puudusteks: vähe on kohalike uudiseid (kaheksa vastajat), liiga kallis (seitse vastajat).

Kaks vastajat arvasid, et:

- a) Lehel puudub värvitrükk.
- b) Puudub võimalus lugeda lehte internetis.
- c) Ajalehe puuduseks on vanused uudised.

Üks vastaja arvas, et:

- a) Liiga erakonnasisene.
- b) Ühe maakonna keskne.
- c) Peaks ilmuma tihemini.
- d) Liiga palju kultuuriuudiseid.
- e) Palju dubleeritakse päevalehti.
- f) Ei ole nii sisukas kui aastaid tagasi.
- g) Liiga palju sporti ja reklaami lehes.
- h) Sporti käsitletakse liiga ühekülgsest ja täielikult puudub info vähetuntud spordialade kohta.
- i) Keelekasutus mõnikord halb.
- j) Kujundus halb.

Üle 65-aastased arvasid, et: leht on liiga kallis (neli vastajat), vähe kohalikke uudiseid (kolm vastajat), puudub värvitrükk (kaks vastajat).

Üks vastaja arvas, et:

- a) Leht on liiga Põlva-keskne.
- b) Vähe kriitikat ametnike kohta.
- c) Liiga hõredad artiklid. Mõne probleemi liigne nämmutamine.
- d) Valdav osa lehe ruumist täidab sport, kultuurisündmused ja hariduselu.
- e) Vähe juttu mitteedukatest tegevustest.

Puudusi ei leidnud üle 65-aastaste seas 4 vastajat, ühele vastajale kõlbas leht täpselt sellisena, nagu see on, Koidu puudustest ei kirjutanud 11 inimest. 45–64-aastastest jättis puudused märkimata 8 vastajat, üks vastaja ei osanud nimetada ühtki puudust. Lehe puudusi ei märkinud 15–44-aastaste seas 16 inimest.

3.3 Koidu loetavuse erinevused elukoha järgi

Vaadeldes Koidu lugejate eelistusi lehe hankimise osas, tuleb tuua esile nii maa- kui linnainimeste vähest huvi lehe kojutellimise suhtes. Pigem eelistatakse maakonnalehte Koit saada muudel viisidel. Lehe väljaandja jaoks on tegemist märkimisväärse ohusignaaliga, sest kojutellimine tähendab otsest ja sügavat huvi lehe sisu vastu. Kojutellijate näol on tegemist püsiklientidega, kelle lojaalsusel põhineb kasumit taotleva ettevõtte äriedu.

Tabel 16. Vastanute jagunemine lehe hankimisviisi põhjal (maa ja linn).

	Maa		Linn	
	arv	%	Arv	%
Tellib koju	36	43	13	38
Saab mujalt	47	57	21	62

Jälgides Koidu loetavust tabelist nr 17, saab öelda, et lehte loetakse järjekindlalt maal (56%) ja linnas (52%) elavad inimesed võrdselt. Samas on

juhulugejate arv maal ja linnas küllaltki suur. Viimane omakorda näitab lehe vähest populaarsust ja tõenäoliselt elanikkonna ebakindlat majanduslikku kindlustatust.

Tabel 17. Vastanute jagunemine Koidu lugemissageduse järgi (maa ja linn).

	Maa		Linn	
	arv	%	arv	%
Järjekindlalt	47	56	12	52
Pidevalt	13	16	3	13
Juhuslikult	23	28	8	35

Lehe huviväärsuse osas on maa ja linna lugejad eriarvamusel, nimelt pidasid lehte üldiselt huvitavaks 50% maal elavatest inimestest, seevastu linnas elavatest inimestest 35% nimetas lehte mitte eriti huvitavaks. Seega võiks summeerivalt öelda, et lehte lugejaskond elab pigem maal kui linnas.

Tabel 18. Vastanute üldhinnang Koidule (maa ja linn).

	Maa		Linn	
	arv	%	Arv	%
väga huvitav	3	4	2	6
sisukas	17	20	8	24
üldiselt huvitav	41	50	9	26
Mitte eriti huvitav	21	25	12	35
ebahuvitav	1	1	3	9

Samamoodi nagu erinevate vanuserühmade ja sugude puhul, osutub ka linna- ja maaelanike hulgas loetumaks päevaleheks Postimees, millele järgneb SL Õhtuleht. Loetavam nädalaleht on Maaleht, kohalikest lehtedest osutub samuti populaarseimaks Uma Leht. LõunaLehe lugejateks on pigem maal elavad inimesed. Eesti Ekspressi lugejaid on linna elanike seas rohkem, põhjus võib peituda lehe kõrges hinnas, seda just maal elavatele inimestele.

Tabel 19. Küsitlusele vastanud ajalehe Koit lugejate huvitumine muudest väljaannetest (maa ja linn).

	maa		linn	
	arv	%	arv	%
Postimees	58	25	20	31
Päevaleht	18	7	5	7
SL Õhtuleht	44	18	7	10
Maaleht	41	17	12	18
Eesti Ekspress	21	9	10	15
LõunaLeht	15	6	2	3
Uma Leht	44	18	11	16

Viis maal elavat inimest märkis, et loeb Kesknädalat, neli inimest luges Õpetajate Lehte ja Videviku, kolmel korral märgiti Terviselehte, Setomaad ja Sirpi. Ühel korral märgiti Äripäeva, Värskas Valla Sõnumeid, Võrumaa Teatajat, Valgamaalast ja Nelli Teatajat. Oli üksikuid, kes lugesid ajakirju Kodutohter ja Naisteleht.

Linnas märkis kaks inimest Äripäeva ja Setomaad. Üksikud vastajad lugesid Võrumaa Teatajat ja Kesknädalat. Linna- ja maaelanikke ühendab huvi Kesknädala vastu, millest võib järeldada teatavaid poliitilisi eelistusi. Äripäeva tellimisest saab järeldada, et mõned linna- ja maaelanikud evivad sügavamaid majanduslikke huve. Linna- ja maaelanike erinevus muude väljaannete lugemuses eristub selgelt suunitluses, et maaelanikud loevad rohkem meditsiinilise sisuga perioodilisi väljaandeid, samuti huvituvad enam muudest kohalikest lehtedest, nt Värskas Valla Sõnumid, Võrumaa Teataja.

Linna- ja maaelanike suhtumises Koidu rubriikidesse ilmneb oluline ühisjoon – mõlemad huvituvad kohalikest uudistest. Sellisel moel täidab Koit igati talle pandud ülesandeid (tabel 19). Teise sarnasusena tuleb esile asjaolu, et ei maal ega linnas elav lugeja tunne erilist huvi poliitikat käsitlevate kirjutiste vastu. Ka ei otsi nad eriti informatsiooni välisuudiste rubriigist. Siitmaalt ka sisulised sarnasused lõpevad ning rääkida saab erinevustest. Näiteks maaelanikele pakuvad enam huvi rubriigid „Mis juhtus”, „Kirjad”, „Elu” ja „Tähtpäevade kalender”, aga ka Tarbijaleht, kultuur ja

küsitlused. Maaelaniku jaoks on Koit palju tähtsam teabeallikas kui näiteks mõni suureтирааžiline päevaleht.

Tabel 20. Vastanute huvitumine lehe rubriikidest (maa ja linn).

Rubriigid	Maa	Linn
Kohalikud Uudised	83	22
Eesti uudised	28	6
Välisuudised	7	3
Teised lehed	15	2
Mis juhtus	37	8
Majandus	24	10
Elu	36	13
Kirjad	36	11
Kultuur	41	7
Haridus	35	8
Sport	24	7
Arvamus	32	13
Juhtkiri	24	8
Küsitlused	32	8
Poliitika	16	3
Loodus	33	9
Ilm	25	7
Teadaanded	45	14
Kuulutused/reklaam	40	11
Meelelahutus	27	8
Tele- ja raadiokavad	26	7
Horoskoop	13	3
Tähtpäevade kalender	27	5
Järjejutt	16	3
Nädal	39	12
Tarbijaleht	45	13
Keskkond	32	8

Maal elavatest inimestest pidas Koidu puuduseks seitseteist vastajat, et Koidus on vähe kohalike uudiseid.

Kuus vastajat arvasid, et:

- a) Lehel puudub värvitrükk.
- b) Leht on liiga kallis.

Üksikud vastajad loetlesid järgmisi puudusi:

- a) Liiga õhuke.
- b) Kehvad ajakirjanikud.
- c) Ajaleht on igav.
- d) Liiga palju sporti, kultuuri ja reklaami.
- e) Keelekasutus mõnikord halb.
- f) Uudised liiga pinnapealsed.
- g) Kujundus, paber, välimus.
- h) Eesti uudiste kajastamine on mõttetu.
- i) Vähe juttu mitteedukatest inimestest.
- j) Leht võiks ilmuda tihemini.
- k) Võiks olla laiahaardelisem.
- l) Ei ole noortepärane.

Linnainimeste arvates olid Koidu peamised puudused järgmised: vähe kajastatakse kohalike uudiseid (kuus vastajat), kaks vastajat leidis, et leht on liiga kallis.

Üks vastaja arvas, et:

- a) Õhuke.
- b) Rubriik Eesti uudised kuulnud TV, raadios ja päevalehtedes.
- c) Samad uudised mis teistes lehtedes.
- d) Palju dubleeritakse päevalehti.
- e) Internetis puudub võimalus kommentaare lisada.
- f) Kajastatakse vähe kohalike uudiseid.
- g) Internetist ei ole võimalik lehte lugeda.
- h) Spordivõistluste kirjeldustes puuduvad numbrilised tagajärjed.
- i) Mõne probleemi nämmutamine.
- j) Liiga Põlva-keskne.
- k) Noortel ei ole midagi lugeda.
- l) Palju juttu ühtedest ja samadest juhtidest.
- m) Sporti käsitletakse liiga ühekülselt ja täielikult puudub info

vähemtuntud spordialade kohta.

- n) Leht on mustvalge ja meenutab oma *layout* 'ilt aastatetagust

Edasit.

Maalt vastajatest viis ja linnast kaks ei leidnud lehel puudusi. Maalt jättis vastamata 30 ja linnast 9 inimest.

3.4 Küsitlustulemused haridusrühmades

Hariduslikust vaatevinklist ilmestab Koidu hankimist teatud stabiilsus. Ilmselt just lehe formaadist ja sisust on tingitud, et kojukannet eelistab 37% kõrgharidusega ja 47% alla kesk- või keskharidusega lugejatest.

Tabel 21. Vastanute jagunemise lehe hankimisviiside põhjal (haridusrühmad).

	Alla kesk- ja keskharidus		Kõrgharidus	
	arv	%	arv	%
Tellib koju	36	47	15	37
Saab mujalt	40	53	26	63

Koidu peamisteks lugejateks on alla kesk- ja keskharidusega inimesed (61%), kes loevad lehte järjekindlalt. Põhjuseks võiks nimetada lehe maalähedust. Samuti tuleks siinkohal märkida Koidu sisulist suunitletust eeskätt alla kesk- ja keskharidusega lugejaskonnale, mis määrab tõenäoliselt palju ära nii ajalehe formaadi kui ka sisu osas. Erisusena sobiks tuua välja asjaolu, et kuigi kõrgharidusega lugejaid ei saa nimetada püsiklientideks, on nad lugejatena küllaltki lojaalsed.

Tabel 22. Vastanute jagunemine Koidu lugemissageduse järgi (haridusrühmad).

	Alla kesk ja keskharidus		Kõrgharidus	
	Arv	%	arv	%
Järjekindlalt	47	61	20	49
Pidevalt	8	11	10	24
Juhuslikult	21	28	11	27

Võrreldes alla kesk- ja keskharidusega ning kõrgharidusega lugejaid, saab märkida, et lehte peeti üldiselt huvitavaks (tabel 22). Lehte pidasid ebahuvitavaks ja

väga huvitavaks vähesed vastajad kõigis haridusrühmades. See on veelkordne kinnitus asjaolule, et kuigi lehel on püsiv ja väljakujunenud lugejaskond, ei ole lugejate usalduskrediiti võimalik kasutada lõpmatult.

Tabel 23. Küsitlusele vastanud ajalehe Koit lugejate tagasiside lehe huviväärsuse kohta (haridusrühmed).

	Alla kesk ja keskharidus		Kõrgharidus	
	arv	%	arv	%
väga huvitav	3	4	1	2
Sisukas	13	17	11	27
üldiselt huvitav	36	48	14	34
mitte eriti huvitav	23	30	13	32
Ebahuvitav	1	1	2	5

Nagu kõikidel eelnevatel uuringugruppidel, oli lugejate eelistused ka hariduse järgi sarnased (tabel 23). Vaieldamatult eelistatum päevaleht oli Postimees. Samas märgiti alla kesk- ja keskharidusega lugejate poolt võrdselt SL Õhtulehte ja Maalehte. Võrukeelne Uma Leht on lugejaid leidnud aga nii alla kesk- ja keskharidusega kui ka kõrgharidusega inimeste seast. Tegemist on märkimisväärse fenomeniga, mis kinnitab kõikide ankeetküsitlusele vastanud haridusrühmade seas võru keele elulisust.

Kõrgharidusega inimeste eelistused olid peaaegu samad, mis alla kesk- ja keskharidusega lugejatel, erandiks Eesti Ekspressi lugemine. Viimane osutus kõrgharidusega inimeste hulgas enim loetuks. Põhjuseks ilmselt keskmisest kallim hind, samuti Eesti Ekspressi lisalehtede üksjagu urbanistlik värvund (Mimi, Homme jne).

Tabelist 22 selgub ka, et LõunaLehe lugejateks on pigem alla kesk- ja keskharidusega lugejad kui kõrgharidust omavad inimesed. Mõlemas rühmas oli vähepopulaarne Põhja-Eestile keskenduv Eesti Päevaleht.

Tabel 24. Vastanute huvitumine muudest väljaannetest (haridusrühmad).

	Alla kesk ja keskharidus		Kõrgharidus	
	arv	%	arv	%
Postimees	45	22	33	30
Päevaleht	14	7	9	8
SL Õhtuleht	37	18	14	13
Maaleht	35	18	18	17
Eesti Ekspress	18	9	13	12
LõunaLeht	15	8	2	2
Uma Leht	36	18	19	18

Alla kesk- ja keskharidusega vastajad märkisid kolmel korral Kesknädalat, Setomaad ja Videviku. Kahel korral märgiti Võrumaa Teatajat ja Sirpi. Üksikud vastajad lisasid, et nad loevad veel Äripäeva, Õpetajate Lehte, Virumaa Teatajat, Valgamaalast, Räpina Rahvalehte, Nelli Teatajat ja LõunaLehte. Ajakirjadest oli märgitud Tervisplussi, Kodutohtrit ja Naistelehte. Kõrgharidusega vastajatest kolm märkisid, et nad loevad lisaks Õpetajate Lehte ja Setomaad, Äripäeva ja Kesknädalat märkis kaks inimest. Üksikud kõrgharidusega inimesed märkisid Värskas Valla Sõnumeid, Videvikku, Valgust ja Sirpi, ajakirjadest Kodutohtrit. Sarnaselt erinevate vanusegruppide ning linna- ja maaelanike eelistusele on ka erineva haridustasemega küsitlusele vastajate hulgas tähtsamaks päevaleheks Postimees, sellele järgneb SL Õhtuleht. Nädalalehtedest on tähtsaim Maaleht, kohalikest lehtedest leiab samuti enim jälgimist Uma Leht.

Küll aga ilmneb huvitav fenomen alla kesk- ja keskharidusega ning kõrgharidusega inimeste võrdlemisel muudest trükiväljaannetest huvitumisel. Ainult üksikud kõrgharidusega vastajad märkisid huvi rohkem kui ühe kohaliku lehe vastu, peale Uma Lehe oli selleks Värskas Valla Sõnumid. Madalama haridustasemega vastajate puhul oli nimestik tunduvalt pikem: Virumaa Teataja, Valgamaalane, Räpina Rahvaleht ja LõunaLeht.

Üldistades erineva haridustasemega vastanute hinnanguid Koidu rubriikidele, saab sedastada, et erinevates vastusgruppides (sugu, vanus, elukoht) on läbiv ühine tunnusjoon – kõige tähtsamad on kohalikud uudised. Samuti on suhteliselt sarnane huvi haridust käsitlevate rubriikide vastu ning ajalehe selle jaotuse vastu, mis käsitleb teadaandeid. Muus osas on huvitumus erinev, näiteks ei paku kõrgharidusega lugejale huvi operatiivset infot käsitlevad kirjutised (näiteks ilmateade). Vaadeldes alla kesk-

ja keskharidusega küsitlusele vastanute huvitumust erinevatest rubriikidest, tuleb tõdeda, et see kattub paljuski vastustega, mida andsid elanikud maalt. Nii pakuvad neile enim huvi rubriigid „Mis juhtus”, „Kirjad”, „Elu” ja „Tähtpäevade kalender”, samuti Tarbijaleht, kultuur ja küsitlused.

Tabel 25. Vastanute huvitumine Koidu rubriikidest (haridusrühmad).

Rubriigid	Alla kesk- ja keskharidus	Kõrg- haridus
Kohalikud uudised	66	41
Eesti uudised	27	7
Välisuudised	6	4
Teised lehed	14	3
Mis juhtus	31	14
Majandus	22	12
Elu	34	15
Kirjad	33	14
Kultuur	28	20
Haridus	20	23
Sport	21	10
Arvamus	29	16
Juhtkiri	22	10
Küsitlused	27	13
Poliitika	11	8
Loodus	26	16
Ilm	23	9
Teadaanded	32	27
Kuulutused/reklaam	33	18
Meelelahutus	27	8
Tele- ja raadiokavad	21	12
Horoskoop	12	4
Tähtpäevade kalender	21	11
Järjejutt	13	6
Nädal	36	15
Tarbijaleht	37	21
Keskkond	25	15

Alla kesk- ja keskkharidusega vastajad olid veendunud, et kohalike uudiseid on vähe (üksteist vastajat). Värvitrüki puudumist märkis üheksa ja seda, et leht on liiga kallis, kolm vastajat.

Üks vastaja arvas, et:

- a) Liiga palju sporti, reklaami, poliitikat ja kultuuriuudiseid.
- b) Vähe juttu mitteedukatest tegevustest.
- c) Mõne probleemi liigne nämmutamine.
- d) Internetist ei ole võimalik lehte lugeda.
- e) Palju dubleeritakse päevalehti.
- f) Samad uudised, mis teistes lehtedes.
- g) Rubriik „Eesti uudised” mõttetu.
- h) Leht liiga õhuke ja sisutühi.
- i) Erakonnasisene.
- j) Häiriv on ajalehes nädala vanused uudised.
- k) Noortele inimestele võiks rohkem lehes lugemist olla.

Kõrgharidusega vastajad arvasid, et lehe hind on väga kallis (kaheksa vastajat). Seitse vastajat olid seisukohal, et kohalikke uudiseid kajastatakse vähe.

Kaks vastajat arvas:

- a) Lehel puudub värvitrükk.
- b) Lehte pole võimalik internetist lugeda.

Üks vastaja arvas, et:

- a) Igav.
- b) Kehvad ajakirjanikud.
- c) Põlva-keskne.
- d) Lehe vähest ruumi kasutatakse üle-eestiliste uudiste kajastamiseks, mis on kättesaadavad teistest ajalehtedest.
- e) Vähe kriitikat ametnike kohta.
- f) Spordivõistluste kirjeldustes puuduvad saavutuste numbrilised tagajärjed.
- g) Artiklite kommenteerimise võimalus internetis puudub.
- h) Kujundus, välimus, paber.
- i) Uudised liiga pinnapealsed.
- j) Ei ole noortepärane.

k) Liiga ühekülgsest reklaamib ennast maavanem ja üldse on erakordselt palju juttu ühtedest ja samadest juhtidest.

l) Sporti käsitletakse liiga ühekülgsest ja täielikult puudub info vähetuntud spordialade kohta.

m) Keelekasutus on mõnikord halb.

n) Leht on mustvalge ja meenutab oma *layout'ilt* aastatetagust Edasit.

Puudusi ei leidnud kaheksa alla kesk- ja keskharidusega ning kolm kõrgharidusega vastajat. Vastamata jättis 27 alla kesk ja keskharidusega ja 12 kõrgharidusega vastajat.

IV Diskussioon ja järeldused

Bakalaureusetöö teoreetilistes ja empiirilistes lähtekohtades võeti kõneaineks kohaliku ajakirjanduse erinevus üleriigilisest ajakirjandusest. Nimelt peab kohalik ajakirjandus arvestama rohkem oma lugejaskonnaga, sest on esimene infoallikas, mis edastab inimestele kohalikku uudist. Seega ei peaks kohalik ajakirjandus mitte ainult kirjeldama sündmusi, vaid ka edendama kohalikku elu, selles ise aktiivselt osaledes (Merritt 1995:113–114, Vahemaa 2003 kaudu).

Lisaks 2007. aasta küsitlusele kasutan analüüsimisel võrdlust Koidu 1998. aasta küsitlusega ja Emori 2006. aasta I kvartali andmetega ning võtan abiks intervjuud vallavanemate ja kohalike lehtede peatoimetajatega.

4.1 Võrdlus varasemate uuringutega

Milline oli ajalehe Koit lugejaküsitlus 1998. ja 2007. aastal? Mõningase ülevaate annab sellest käeolev töö ja 1998. aastal Ülle Harju bakalaureusetöö „Meediakasutus Kagu-Eestis 1998”.

Esiteks oli vastajate arv 1998. aastal mõne võrra suurem (144 inimest) kui 2007. aastal (117 inimest). 1998. aasta küsitlusel oli juhuvalim, 2007. aasta lugejaküsitlusel stiihiline valim, kuna enamasti vastasid aktiivsemad lugejad.

Teiseks väärrib märkimist 2007. aastal maalt vastajate arv (tabel 24), mis on tunduvalt suurem kui 1998. aasta küsitlusel. Kui 1998. aastal oli vastanuid nii maalt kui linnast peaaegu võrdselt, siis 2007. aastal on Koidu küsitlusele vastajad enamikus maal elavad inimesed.

Tabel 26. Aastate 2007. ja 1998. lugejaküsitluste võrdlus (linn ja maa).

	2007. aasta	1998. aasta
Maalt	71%	46%
Linnast	29%	45%

Nii 2007. aastal (vastanuist naisi 69%, mehi 31%) kui ka 1998. aastal (naisi 74%, mehi 26%) olid aktiivsemad vastajad naised, mehed jäid passiivseks ja nende poolt tuli tunduvalt vähem vastuseid. Aastal 1998 oli alla 25-aastasi vastajaid 4%, seevastu üle 60-aastaste osakaal oli 39%. Paraku on raske võrrelda neid vanuserühmi 2007. aasta uuringuga, kus vanuserühmad said liidetud nii, et alla 25-aastasi lugejaid eraldi ei vaadata (15–44-aastased on koos).

Kui 1998. aastal vaadeldi alla kesk- ja keskeriharidusega inimesi, siis 2007. aastal oli vaatluse all alla kesk- ja keskharidusega vastajarühm. Nagu tabel 25 näitab ei ole erilisi muutusi nende aastatel haridusrühmades toimunud, alla kesk- ja keskharidusega inimesed on aktiivsemad Koidu lugejad kui kõrgharidusega inimesed.

Tabel 27. Aastate 1998 ja 2007 lugejaküsitluste võrdlus (haridus).

2007. aasta		1998. aasta	
Alla kesk- ja keskharidus	Kõrgharidus	Alla kesk- ja keskeriharidus	Kõrgharidus
65%	35%	77%	23%

Koidu lugejate seas oli nii 1998. aastal kui ka 2007. aastal loetavam üleriigiline päevaleht Postimees. Küsitlustest selgus, et peale Postimehe eelistati lugeda ka Maalehte.

Rubriikidest tõusis 1998. aastal esile kuulutuste rubriik, mida lugejad alati lugesid. 2007. aastal oli kõigis rühmades loetavamaks kohalike uudiste rubriik.

Kui 1998. aastal arvasid lugejad Koidu kohta, et leht kajastab maakonnaelu mitmekülgsest, siis 2007. aastal oli lugejate arvates maakonnaelu kajastus vähene. Vastajad soovisid lehest lugeda rohkem kohalikke uudiseid. Rubriiki „Eesti uudised” pidasid vastajad leheruumi raiskamiseks, kuna neid uudiseid oli võimalik saada nii päevalehtedest, televisioonist kui ka raadiost. Kui 1998. aastal kurdeti ajalehes ilmuvate piltide halba kvaliteeti, siis ka 2007. aastal ootasid lugejad värvitrukki või värvilisi pilte. 2007. aastal mainisid lugejad ka liigset reklaamirohkust, igavat sisu ja vähest kriitikat. Lehest tahetakse lugeda enam lihtsatest kui ettevõtlikest inimestest, oodatud on mitmesugused praktilised nõuanded, näiteks juriidiline abi. Lugejatele arvates võiks ajalehes olla ka naljanurk.

Emori 2006. aasta I kvartali küsitlusandmed võimaldavad Koitu võrrelda Võrumaa Teatajaga. Emori küsitluses osales 65 Koidu ja 95 Võrumaa Teataja lugejat.

Uuringus toodi välja viiskümmend suurema kojutellimise osakaaluga väljaannet: ajaleht Koit asus 20. kohal (osakaal 41%), Võrumaa Teataja 12. kohal (49%).

Kolm korda nädalas nagu Koit (teisipäeval, neljapäeval, laupäeval) ilmuv Võrumaa Teataja on Kagu-Eesti suurim ajaleht. Ajalehe maht on 8–16 lehekülge, Koidul 8 lehekülge. Ühe kuu tellimishind on mõlemal lehel peaaegu sama: Võrumaa Teatajal 80 krooni ja Koidul viis krooni kallim ehk 85 krooni.

Koit ilmub mustvalgena, Võrumaa Teataja trükk on värviline. Võrumaa Teataja peatoimetaja Kalev Annom ei pannud võrdusmärki asjaolu vahele, et lehte tellitakse seepärast rohkem, et see ilmub värvilisena. „*Terve elu on värviliseks läinud, isegi mobiilid. Kui kogu digitehnika teeb ainult värvilist, siis on nagu imelik kõik, mis värvilisena kätte tuleb, teha mustvalgeks.*” sõnas Annom töö autorile antud intervjuus.

Koidu peatoimetaja Kauno Kõima arvates jääb Koit mustvalgeks, värvilisi lehi tehakse nii palju kui vaja ja nii vähe kui võimalik – traditsiooniline ajaleht peabki olema mustvalge.

Emori 2006. aasta I kvartali andmete järgi on ajalehel Koit püsilugejaid vaid 23% ja juhulugejaid 77%, seevastu Võrumaa Teatajal on 9% juhulugejaid ja 91% püsilugejaid. Kindlasti ei ole põhjuseks ajalehe värvitrükk või selle puudumine, kui sisu on huvipakkuv. Kuid värvitrükk on kindlasti tähelepanu äratav moment.

Tabelis 26 toodud andmed näitavad, et Koidul oli lugejaid enam 50–76-aastaste seas (60%) ja Võrumaa Teatajal 30–49-aastaste seas (43%).

Koidu lugejaskond vananeb ja nooremate lugejatele pööratakse vähe tähelepanu, juba 1998. aasta uuringus oli näha noorte vähene huvi lehe vastu. Kuid Koidu peatoimetaja arvates täidab ajaleht lugejate ootusi, nimelt ei oleks vastasel korral ajalehel tellijaid ning ostjaid jaemüügist.

Tabel 28. Koidu ja Võrumaa Teataja lugejad vanuse järgi (EMOR, 2006. a I kvartal).

	Koit	Võrumaa Teataja
15–29-aastased	17%	22%
30–49-aastased	23%	43%
50–76-aastased	60%	35%

97% Koidu lugejatest moodustavad eestlased ja 3% mitte-eestlased. Võrumaa Teataja puhul on 93% lugejatest eestlased ja 7% mitte-eestlased. Mõlema lehe puhul on põhilugejad keskharidusega inimesed (tabel 27).

Emori 2006. aasta I kvartali andmete põhjal loevad Koitu enam mehed (52%, naised 48%). Võrumaa Teataja põhilugejad on Emori andmete põhjal seevastu naised (72%, mehi ainult 28%).

Tabel 29. Koidu ja Võrumaa Teataja loetavus haridusrühmades (EMOR, 2006. a I kvartal).

	Alla keskhariduse		Keskharidus		Kõrgharidus	
	arv	%	arv	%	arv	%
Koit	4	31%	7	48%	3	22%
Võrumaa Teataja	6	23%	19	69%	2	8%

Nii Koidu kui ka Võrumaa Teataja lugejate eelistatumaid lehe hankimise viise on kojutellimine. Selle üks põhjus on kindlasti lugejate tarbimisharjumust, kuid maal elavatel inimestel on võrreldes linnaga raskem lehte hankida ja kojutellimine osutub sageli ainsaks võimaluseks. Nagu tabelist 28 on näha, on sõpradelt ja tuttavatelt saamine üks levinumaid mooduseid lehe hankimiseks. Samas on Võrumaa Teatajal võrreldes Koiduga enam lugejaid, kes ostavad lehte käsimüügist, see viitab kõikuvale lugejahuvile.

Vähem eelistavad lugejad lehte lugeda töö juures ja raamatukogus.

Tabel 30. Väljaannete hankimine (EMOR, 2006. a I kvartal).

	on tellinud		saab sõpradelt,		saab muul	
	koju	ostab üksikmüügist	tuttavatelt	töö juurest	raamatukogust	viisil
Koit	40%	9%	31%	11%	6%	3%
Võrumaa Teataja	50%	20%	21%	4%	2%	3%

Võrumaa Teataja peatoimetaja Kalev Annomi sõnul on lehe tellijate arv tõusnud. Ajalehe tiraaž on laupäeviti 6 000, nädala sees natuke vähem. Koidu tiraaž oli 1998. aastal 5 300, kuid 2008. aasta aprilli seisuga on tiraaž langenud 3 500-ni. Ilmselt on kümne aastaga kolmandiku lugejate kaotamise põhjuseks tihenev konkurents kohalikul ajakirjandusturul. Koidu peatoimetaja Kauno Kõima arvates pakub lehele mõningat konkurentsi LõunaLeht, mis edastab Lõuna-Eesti uudiseid ja ilmub värvitrukis.

LõunaLehe peatoimetaja Urmas Paidre sõnul on Koit objektiivseid näitajaid vaadates tulnud oma tiraažiga järjest allapoole ja LõunaLeht, mis ei ole veel

viieaastane, on juba jõudnud Koidu tiraažiga samale tasemele. Samas ei ole LõunaLehel väidetavalt mingit eesmärki ega strateegiat, et kedagi Koidu eest ära napsata või võtta. Seisukohta põhjendatakse tõsiasjaga, et nahunii ei suuda nädalaleht operatiivsusest maakonnalehtedega võistelda. Lehe lugemise kohta internetist sõnab Urmas Paidre järgmist: *“Ei taha oma lugusid täielikult välja panna, sest meil on selline kuri kahtlus, et kui inimene saab kõiki artikleid netist vabalt lugeda, siis ei jää tal piisavalt motivatsiooni paberilehte ostmiseks. Arhiivi lähevad teatud aja pärast täies mahus üles. Meil on isemääratav ajavahemik.”*

Võrumaa Teataja peatoimetaja Kalev Annom on arvamusel, et leht jääb põhiliselt paberkandjale, kuna internetis kõike ei ole. Kauno Kõima on seisukohal, et interneti ülesanne on lehe tutvustamine ja huvi tekitamine, mitte tervikartiklite pakkumine.

Võrumaa Teataja veebilehel on uudiste arhiiv, otsingumootor ja võimalus artiklitele kommentaare lisada. Koidu veebilehel on võrreldes eelmise aastaga täienenud uudiste arhiiv, mis sisaldab üht iga ilmunud lehenumbri artiklit aastaist 2004–2005 ja 2007. Seesuguse uudiste arhiivi ülesehituse juures puudub vajadus otsingumootori järgi. Samas puudub võimalus artiklitele kommentaare lisada. Kauno Kõima arvates on Koidu lugeja piisavalt harjunud sellega, et kommentaare saab anda erinevaid kanaleid pidi otse toimetusele ja lugejad on ise rahulolu avaldanud selles suhtes, et toimetuse ei lase nn sopakirjandusel “edukas” olla, olgugi et netikommentaare saaks toimetuse selekteerida ja redigeerida. Peatoimetaja sõnul käib see praegu toimetusele üle jõu.

4.2 Küsitluse üldistus võrreldes intervjuudega

Võrreldes erinevate lugejagruppide poolt antud tagasisidet ajalehe Koit sisule, tuleb tõdeda, et teatud kindlas osas langevad vastused ühte – see on huvi kohalike uudiste vastu.

Koidu peatoimetaja Kauno Kõima arvates on maakonna uudiste edastamine üldiselt kaetud. See väide vastab ka tõele, kuigi mõne lehenumbri puhul võib väita, et tegemist on ühe omavalitsuspiirkonna eripäraga, kuna aegajalt on juhtumisi enim üritusi ja ettevõtmisi ühes kindlas piirkonnas. Intervjuudest vallavanematega (Värskas,

Kõllaste, Kanepi) ja Röpina vallasekretäriaga selgus, et leht on maakonna ürituste ja sündmuste kajastamisel väikestele valdadele oluline. Vallavanemad on rahul, et leht kajastab ülevaatlikult kõiki sündmusi, arvestades ka väikeseid maakohti. Samas selgus, et kui väga vaja, on Koidust võimalik raha eest artiklit tellida. Röpina vallasekretär Voldemar Salomon on arvamusel, et Pölvamaa paigad on erinevate arengutasemetega ja kõigile on vaja midagi lugemist pakkuda. Koidu puuduseks pidas Väraska vallavanem Raul Kudre, et mõned lehes avaldatud uudised on mitu päeva vanad. Vallavanema arvates võiks leht kajastada valdade kohapealseid tegemisi, kuna maakonna üks äär ei tunne teist äärt. Väraska inimesed teavad vähe, mis toimub Laheda või Vastse-Kuuste vallas ja vastupidi.

Lugejagruppidest olid mehed, naised ja 45–64-aastased samal arvamusel, et lehest võib lugeda vanu uudiseid. Lehte pidasid liiga Pölvakeskseks üle 65-aastased lugejad, mehed, naised, linnas elavad inimesed ja kõrgharidusega vastajad. Alla kesk- ja keskhariidusega küsitlusele vastanud huvitavad rubriigid kattuvad paljuski vastustega, mida andsid elanikud maalt. Nii pakuvad neile enim huvi rubriigid „Mis juhtus”, „Kirjad”, „Elu”, „Tähtpäevad” ning Tarbijaleht, kultuur ja küsitlused. Samal ajal kõrgharidusega lugejale ei paku huvi operatiivset infot käsitlevad kirjutised, näiteks rubriik „Ilm”. Vastanutest noorimad, vanuses 15–44 a ei otsi Koidust Eestit käsitlevaid uudiseid. Vanemate kui 65-aastaste jaoks on kohalik ajaleht tähtis ka Eestit käsitlevate uudiste edastajana. Suhteliselt sarnane on huvi majandusuudiste vastu lugejatel vanuses alates 45. eluaastast. Vanuserühma 15–44 a lugejakäitumist vaadeldes võib teha põhjaneva üldistuse – see osa lugejaskonnast ei ole ajalehe Koit sihtrühm. Küsitluse tulemustest selgub, et lugeja ootab lehelt enam süvenemist, analüüsi ja kommentaare. Märkimisväärne on lugejate hoiak lehe hinnakujunduse suhtes. Kui 2007. aasta küsitluses kurtsid lugejagrupid lehe kõrget hinda (ühe kuu tellimus oli 69 krooni ja lehe numbri hind 7 krooni), siis 2008. aastal on hind veelgi tõusnud (ühe kuu tellimishind 85 krooni ja lehe maksumus 8 krooni). Vaadeldes küsitlustulemusi konsumeristlikust vaatepunktist, peab tõdema, et maakonnalehe Koit hinna ja kvaliteedi suhe on paigast ära. Üksiknumbri hind tõuseb enam kui 10% aastas ja seda olukorras, kus püsiklientide arv on drastiliselt vähenemas.

Koidu hankimises olid põhilised lehetellijad üle 65-aastased inimesed (72%).

Lehe järjekindlaimad lugejad on vanuserühmas üle 65-aastased (84%), alla kesk- ja keskhariidusega inimesed (61%) ja maal elavad inimesed 56%. Soo järgi on järjekindlaid lugejaid meestest 51% ja naistest 55%.

Vanuses 15–44 aastat on üle poole (52%) ajalehe Koit juhulugejad. 45–64-aastasi tuleks pidada pigem juhulugejateks, kes pidevalt iga numbrit ei loe, kuid ei ole huvi lehe vastu kaotanud ning jälgivad seda pisteliselt. Samas on juhulugejate arv maal ja linnas küllaltki suur.

Üldiselt huvitavaks pidasid lehte kõik vanuserühmad. Ebahuvitavaks ei pidanud lehte ükski naine ja ainult 6% meestest.

Lisaks Koidule lugesid kõik lugejagrupid enim üleriigilist päevalehte Postimeest. SL Õhtulehte lugesid pigem naised, 15–44-aastased, maal elavad ning alla kesk- ja keskharidusega inimesed. Maalehe lugejad on üle 65-aastased, linnas elavad alla kesk- ja keskharidusega vastajad. Piirkondlikest lehtedest on Uma Leht üks loetavaim leht kõigis lugejagruppides. Vähest lugejahuvi leidsid Päevaleht ja nädalaleht LõunaLeht. Millest võib järeldada, et Koidul ja LõunaLehel on erinevad sihtgrupid, seega võib väita, et kummalgi lehel ei ole põhjust karta konkurentsi ega teineteiselt lugejate ära võtmist.

4.3 Soovitused toimetusele

Soovitusi anda ei ole lihtne. Tänapäevaks on ajaleht Koit olemuselt välja kujunenud ning selline kujund on moodustunud ilmselgelt erinevate objektiivsete ja subjektiivsete asjaolude koosmõjul, mille hulka tuleb lugeda kindlasti ka väikelehtede lugejaskonna konservatiivsust. Teisalt, aastal 1998 oli lehe tiraažiks 5 300 eksemplari tänase 3 500 eksemplari vastu. Samuti vananeb lehe lugejaskond. Siinkohal tekib küsimus, mida peaks tegema, et köita uusi ja mitte kaotada olemasolevaid kliente?

Üheks püsijäämise võimaluseks on anda väiksema lugejaskonnaga piirkondades lehte välja harvem. Hea näide on Hiiu Leht, mis ilmub kaks korda nädalas. Tõenäoliselt oleks aga parim võimalus kaasata nooremaid lugejaid. Näiteks rääkis Uma Lehe peatoimetaja Ülle Harju bakalaureusetöö tarbeks antud intervjuus, et nemad on lehe tegemisel arvestanud nooremapoolse lugejaga. Nimelt on lehes laste nurk. Päris palju on lehes noortega või koolilastega tehtud lugusid. Harju sõnul kasutatakse Uma Lehte võrukeele õpetamisel koolides. Lehes on eraldi lehekülg, kus on lühikesed naljajutud, mis on ka lastele arusaadavad. Ka piirkonnalehes Setomaa on peatoimetaja Igor Taro sõnul noortele suunatud spetsiifilist informatsiooni üksjagu. Uma Lehe lugejate seas tehtud uuringust tuli üllatavalt välja, et rohkem lugejaid oli

vanuserühmades 55–74 ja 25–35-aastaste seas. Kõige vähem oli lugejaid 35–45 vanuserühmas. Üllatav oli see, et nooremad lugesid rohkem, kuigi keeleoskus on selles vanusegrupis ilmselt väiksem. Ehkki samas on võimalik lehte lugeda internetist, ei mõjuta see lehe tellimist, kuna interneti kasutajad on omaette lugejaskond. Internetti võib pidada Uma Lehe puhul tähtsaks.

Teiseks on autor seisukohal, et probleem on ajalehe kui toote kvaliteedis ja vajaduses suurendada ostjaskonda ehk müügitöös. Tihtipeale leiavad väikesed ja piiratud ressurssidega ettevõtted lahenduse internetiäris, kuid internetiportaal kui selline ei saa olla omaette eesmärk. Pigem kogukond, kes portaali koondub. Siinkohal on huvitav märkida, et taoline ettevõtmine võib olla tunduvalt odavam ja lihtsam, kui esimesel pilgul paistab. Nii ilmus 30. aprillil 2007 Eesti Päevalehes lühiteade, et ansambel Jäääär andis Tallinna söögikohas Kolumbus Krisostomus omapärase soovikontserdi. Nimelt oli tegemist soovikontserdiga, kus esitati läbi suhtlusportaali Orkut.com ansambli fännide poolt tellitud lugusid. Miks mitte luua ajalehte Koit toetajate kogukond mõnda suhtlusportaali?

Hind. Läbiviidud uuringust selgus, et erinevad uuringugrupid nimetavad hinda liiga kõrgeks, õigemini leitakse, et hinna ja kvaliteedi suhe ei ole tasakaalus. Kui väljaande hinda ei saa langetada, siis võiksid lehel ikkagi olla püsikliendiprogrammid, mis annaksid eakatele või väga pika staažiga klientidele tõsiseltvõetavaid allahindlusi, näiteks aastatellimusest.

Mitmed vastajad näevad põhjendatult sarnasust endiaegse Edasi ja tänase Koidu kujunduses. Rõhku tuleks panna paberi kvaliteedile, muuta kujundust. Internetti peaks olema võimalik artiklite kohta kommentaare lisada. Koduleht võiks paikneda mõnel loogilisemal domeenil. Tõsi, domeenid *www.koit.ee* ja *www.koit.com* on hõivatud, kuid *www.polvakoit.ee* rõhutab liigset Põlva-kesksust ja on keeruline meelde jätta.

Lehes võiks olla naljarubriik ja ristsõna. Mitmed vastajad olid huvitatud, et lehes kirjutataks kultuuri ja ajaloo teemadel, näiteks Põlva maakonna ajaloost. Lugejaid huvitavad maakonna ettevõtete ja inimeste üldinfo, portreelood õpetajatest, kultuuriinimestest, intervjuud arstidega, samuti perekonnaloode, eriti fotodega, nii nagu kunagi kirjutas Kaja Grigorjev. Maavanemale ja ametiisikutele võiks anda tunduvalt vähem leheruumi. Teemadest pakuvad inimestele huvi tervis, agronoomia ja juriidiline teave. Näiteks regulaarselt ilmuv (hariv) juriidiliste küsimuste rubriik. Eetika- ja moraaliküsimustele võiks rohkem rõhku panna. Huvi pakub Adik Levini

toitumisõpetus. Ajaleht võiks avaldada maakonna parimate õpilaste kirjatöid. Kirjutada võiks heakorrast, nii kiitvalt kui ka taunivalt. Artiklid võiksid olla pigem lühemad, kuid sisutihedamad ning neis ei tohiks kasutada üldlevinud ingliskeelseid laensõnu. Puudust tuntakse Nädalas ilmunud muusika- ja videopoe leheküljest. Tarbijalehes tahetakse värvilisi fotosid. Surmakuulutustel puuduvad sünni- ja surmakuupäevad. Kiidetakse ajakirjanikke Margit Õkvat, Raivo Sihverit ja Aare Lepastet, samuti Eve Salundi arvamused.

Kokkuvõte

Võttes kokku bakalaureusetöös käsitletut, tuleb tõdeda, et ajaleht Koit on omas niššis arvestatav ja tegus ettevõtte, olles Põlvamaal linna- ja maaelanikele võrdväärset tähtis. Teisalt ei ole see väide absoluutne, sest ajalehe tiraaž näitab perioodil 1998–2008 pidevat langussuunda. See fakt peaks panema toimetuse üle vaatama nii lehe turundusmeetmeid kui ka organisatsooni arengustrateegiaid üldiselt.

Samas ei käsitle langusstatistika Koidu lisalehti. Ilmselt tunneb oma lugejaid kõige paremini peatoimetaja Kauno Kõima, kelle sõnul tehakse Koidule värvilisi lehti nii palju kui vaja ja nii vähe kui võimalik, kuna traditsiooniline ajaleht peabki olema mustvalge. See on huvitav arvamuste lahknevus, sest Võrumaa Teataja peatoimetaja Kalev Annom on kohaliku lehe arengusuundadest rääkides vastupidisel seisukohal ja väidab, et leht peab olema värviline, kuna värviliseks on läinud terve elu. Samal seisukohal on ka mitmed seminaritöö (Vokksepp 2007) raames läbiviidud ankeetküsitlusele vastajad, kes leiavad, et leht võiks olla värvilisem. Samuti leitakse, et tänane mustvalge ja kujunduselt endisaegset Edasit meenutav Koit on hinnalt liiga kallis.

Koidust rääkides tuleb tuua esile ka positiivseid aspekte. Intervjuudest vallavanematega selgus, et Koidul on infokanalina tähtis roll nii valdadele kui ka kogu maakonnale, kuna edastab uudiseid ja tutvustab valdu. Intervjueeritud vallavanemad olid Koidu poolt tehtavaga rahul. Siiski ilmnes ka väljaande ajakohastamise vajadus, nimelt leiti, et Koidul võiks olla veebis uudiste arhiiv.

Kas kohalikul lehel on tulevikku? Sellele küsimusele vastates olid ühel meelel kõik bakalaureusetöö raames intervjueeritud väljaannete peatoimetajad, kes leidsid, et kohalikul lehel on kindel tulevik. Intervjuudest jäi kõlama Võrumaa Teataja peatoimetaja Kalev Annomi tsitaat Juhan Peeglilt – kuni kohalik leht suudab toota korralikku kohalikku uudist, nii kaua kohalik leht jääb. Kas see kehtib ka ajalehe Koit kohta, mille tiraaž on langusteel ning lugejaskond vananeb, näitab tulevik.

Summary

B.A thesis on the readability of the Põlva newspaper „Koit” and its reader’s interests.

The purpose of the study is to find answers to the following questions:

- g) How often do you read the paper?
- h) Which channels for obtaining the paper do you use?
- i) Which other papers do you read?
- j) Which columns are most interesting in this paper?
- k) Which are the weak sides of the paper?
- l) How could the paper be improved?

In the given work I am making use of the study made by Ülle Harju in her B.A. thesis „The use of media in south-eastern Estonia in 1998”. That is to say that I am comparing my own enquiry performed among the readers of „Koit“ in 2007 with the results of an enquiry which „Koit“ organized for its readers in autumn of 1998 and which Ülle Harju used in her B.A. thesis. In order to find out about the importance of the newspaper „Koit“, for the purpose of this B.A. thesis, short interviews were made with the district governors of Põlva County, namely with Raul Kudre, the district governor of Värskla, Aivar Luts, the district governor of Kanepi, and with Andrus Seeme, the district governor of Kõllaste. An interview was also given by Voldemar Salomon, the district secretary of Räpina. Regarding the future of the local paper discussed in this paper the following editors-in-chief of other papers of Põlva County expressed their opinion: Igor Taro, editor-in-chief of the paper „Setomaa“ („Seto County“ – written in the Võru County dialect), Ülle Harju, editor-in-chief of the paper „Uma Leht“ („One’s Own Paper“ – written in the Seto County dialect), Urmas Paidre, editor-in-chief of the paper „LõunaLeht“ („Southern Paper“) and Kalev Annom, editor-in-chief of the paper „Võrumaa Teataja“ („Messenger of Võru County“). In addition an interview was given by the Kauno Kõima, the editor-in-chief of the newspaper „Koit“ (meaning „Dawn“).

The enquiry that was performed for the purpose of this B.A. thesis, which deals with the county paper „Koit“, characterises the fact that the sampling was

incidental. The sampling was rather spontaneous, in other words the more active readers would respond to the enquiry.

A total of 117 people responded, of which 81 were women; 60 of them were living in the country and 21 of them in the city.

34 women were in the age category of 15-44 years, 24 were aged 45-64 years and 23 women were more than 65 years old.

There were 36 men among the respondents, of which 23 were living in the country and 13 in the city. 7 respondents were of the age of 15-44 years, there were 16 men who were 45-64 years old and 13 of them were more than 65 years old.

Next, different groups of "Koit" readers were established:

- 1) Men and women
- 2) 15-44 years old, 45-64 years old, more than 65 years old
- 3) Those with less than secondary education, those with secondary education and graduates from an establishment for higher education
- 4) City versus country.

The majority of the subscribers of „Koit“ were more than 65 years old (72%). Among the groups of readers, instead of subscribing the paper, it was preferred to obtain it elsewhere according to the respondents' gender, level of education and place of living, respectively.

Consistent readers of the paper are of the age group of 65+ years (84%), with less than secondary education and with secondary education (61%) and with 56% of them living out in the country. According to gender there were 51% of men and 55% of women among the consistent readers.

The at random readers of the paper „Koit“ are of the age class of 15-44 years with 52%. The readers aged 45-64 may rather be considered as readers at random, who do not regularly read each single number, but who have not lost their interest in the paper and adhere to it selectively. At the same time the number of readers at random in the country as well as in the city is quite high.

The paper was considered to be generally interesting by all age groups. It was considered to be uninteresting by no woman and only by 6% of the men.

The paper that was mostly read in addition to „Koit“ was the national daily newspaper „Postimees“ („Postman“). The readers of another national paper „SL Õhtuleht“ („SL Evening Paper“) are mostly women, aged 15-44 years, living in the country and people with less than a secondary education or with a secondary

education. The readers of the „Maaleht“ („Rural Paper“) are respondents who are more than 65 years old, who live in the city and have less than a secondary education or are with a secondary education. Among the regional papers „Uma Leht“ is one to be read most by all age groups. Little interest was stirred in the readers by the third national paper „Päevaleht“ („Daily Paper“) and the weekly paper „Lõuna Leht“.

When comparing the feedback given by all groups of readers regarding the content of „Koit“, one must say that in one aspect all answers are coinciding – this is the interest in local news.

Regarding a comparison of the B.A. thesis by Ülle Harju „The use of media in south-eastern Estonia in 1998” of 1998 with this thesis the following may be mentioned. First of all the number of respondents was somewhat higher in 1998 (144 people) than in 2007 (117 people). In both enquiries women were the more active respondents; in 2007 there were 69% of female respondents and 31% of male ones and in 1998 there were 74% of women and 26% of men. In both studies those with less than or with a secondary education were more active readers of „Koit“ than the readers with a higher education. Among the readers of „Koit“ in both cases the other paper, which was mostly read, was the national daily paper „Postimees“.

Among the columns the most outstanding one in 1998 was advertisements, which were always read by the readers. In 2007 the mostly read column in all groups was local news.

The „Võrumaa Teataja“, which also is published three times a week (on Tuesdays, Thursdays and Saturdays), is the largest paper of south-eastern Estonia. The size of the paper is 8-16 pages, „Koit“ comprises 8 pages.

As compared to „Koit“, a black-and-white edition, „Võrumaa Teataja“ is a colour edition.

According to the opinion of Kauno Kõima, the editor-in-chief of „Koit“, this newspaper will stay with a black-and-white printing; colour pages will be produced as many as needed and as few as possible – a traditional paper has to be black-and-white.

However according to the data of the poll institute of Emor for the first quarter of 2006 there were only 23% of constant readers and 77% of at random readers for „Koit“ in contrast to 9% of at random readers and 91% of constant readers for the „Võrumaa Teataja“.

Most of the readers of „Koit“ were aged 50-76 (60%) and for „Võrumaa Teataja“ 30-49 years (43%).

The readership of „Koit“ is becoming older and little interest is directed towards younger readers; even the study of 1998 showed that there is little interest among the youngsters in the paper „Koit“. Nonetheless, according to the editor-in-chief of „Koit“ the paper meets the readers' expectations, otherwise the paper would have neither subscribers nor retail buyers.

According to the data by Emor for the first quarter of 2006 „Koit“ is read more by men (52%) than by women (48%). The Emor data also shows that the majority of the readership of „Võrumaa Teataja“ consists of women (72%) in contrast to only 28% of men.

Among the most preferred ways of obtaining the paper is a subscription with the paper being delivered home both for the readers of „Koit“ and of „Võrumaa Teataja“. According to Kalev Annom, the editor-in-chief of „Võrumaa Teataja“, the number of subscribers has increased. The print-run of the Saturday paper amounts to 6 000 copies with a little less during the week. The print-run of „Koit“ was 5 300 in 1998 with a decrease to 3 500 copies by April of 2008.

One way of remaining in areas with a smaller readership would be to lesser publish the paper. A good example is the paper „Hiiu Leht“ („Paper of Hiiu County“), which is published twice a week. Obviously the best way, however, would be to get younger readers involved. Ülle Harju, the editor-in-chief of „Uma Leht“ said in the interview given for the purpose of this B.A. thesis that they are considering the sort of younger reader in the making of their paper. Namely, there is a particular section for children in the paper. There are quite a number of stories made up with youngsters or school kids. According to Harju the „Uma Leht“ is even used in schools for the teaching of the local dialect of Võru County. The paper has a separate page which contains short funny stories, which are also understandable to children. According to Igor Taro, the editor-in-chief of the regional paper „Setomaa“, their paper contains quite a lot of information which is specifically geared towards youngsters.

Secondly the author of this B.A. thesis is of the opinion that the question is about the quality of the product and the need for an increase in readership, i.e. about sales activities. Oftentimes small enterprises with limited resources find a solution in the internet business; however, an internet website for the paper cannot be an aim by itself.

About the price: The enquiry performed showed that different research groups have considered the price to be too high or rather that the ratio of price and quality is

not in balance. If it is not possible to lower the price of the edition, then the paper could still have programs for the constant client, be it for older people or for long-term clients who would receive a considerable discount, e.g. on their annual subscription.

The interviews with the district governors showed that „Koit“ as a news medium plays an important role in the districts as well as in the whole county; this refers to the communication of news as well as the introduction of the districts. The district governors were satisfied with the job that „Koit“ is doing in terms of the communication of news and events. At the same time the need for updating the paper was pointed out, in particular that „Koit“ could have a news archive on the web.

Will the local paper have a future? Regarding this question all editors-in-chief who were interviewed for this B.A. thesis agreed that there will be a sure future for this local paper. A quotation by Juhan Peegel resonated from the interview with Kalev Annom, the editor-in-chief of „Võrumaa Teataja“ – for as long as a local paper is capable of producing decent local news the local paper will remain. Whether this statement is applicable to the paper „Koit“ with its decreasing print-run and a readership that keeps growing older? Time will show.

Kasutatud kirjandus

1. Annus, E. & K. Kaunissaar & T. Loogväli & T. Raudalainen & E. Siirman. (2002). Eestikeelne ajakirjandus 1766–1940. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.
2. Anvelt, L. (1979). O.W.Masing ja kaasaegsed. Tallinn: Eesti Raamat.
3. Eesti Ajalehtede Liit.
www.eall.ee
Vaadatud 21. mai 2008
4. Eesti ajakirjanduse analüütiline bibliograafia.
*http://www2.kirmus.ee/biblioserver/index2.php?gid=2&tag=00069&index_fr
om=all*
Vaadatud 01. juuni 2007
5. EMOR, 2006 a. I kvartali trükimeedia aruanne.
6. Harju, Ü. Meediakasutus Kagu Eestis 1998. Bakalaureusetöö, Tartu 1999 (käsikiri).
7. Hallik- Konna, Airi. Maakonnalehtede areng 1990-ndatel aastatel ja tulevikuperspektiiv. Bakalaureusetöö, Tartu 2001 (käsikiri).
8. Lauk, E (1995). Algteadmisi teadustööst. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.
9. Lauristin, M. & P. Vihalemm & S. Uus & J. Peegel.(1987). Rajoonileht ja lugeja. Tallinn: Eesti Raamat.
10. Lõuna-Eesti nädalaleht LõunaLeht .
www.lounaleht.ee
Vaadatud 11. mai. 2008

11. McQuail, D (2003), McQuaili massikommunikatsiooniteooria. Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus.
12. Peegel, J., Aru, K., Issakov, S., Jansen, E., Lauk, E. (1994). Eesti ajakirjanduse teed ja ristteed. Tartu.Tallinn: Kirjastus Olion.
13. Põlvamaa ajaleht Koit.
www.polvakoit.ee
Vaadatud 03. märts 2008
14. Tannberg, T. (1998). Tartu maa rahva nädali-leht .Tartu: Kirjastus Greif.
15. Statistikaamet.
www.stat.ee
Vaadatud 01. mai 2007
16. Setomaa rahvaleht Setomaa.
www.setomaa.ee
Vaadatud 10. mai 2007
17. Suni, R (2008) Valla- ja linnalehe toimetaja käsiraamat. MTÜ ajakirjanduse uurimis- ja koolituskeskus.
18. Uus, S. (1999). Punktiirjoooni maakonnalehtede erastamise käänuliselt teedelt. Rmt.: H. Harro. (toim.).Tartu: Tartu Ülikooli kirjastus, 75–110.
19. Vahemaa, K. Muutuv Virumaa Teataja ja lugeja ootused oma lehele.
Bakalaureusetöö, Tartu 2003 (käsikiri).
20. Vihalemm, P (2004) Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965-2004.
Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

21. Vokksepp, R. Põlva ajalehe "Koit" loetavus ja lugejahuvid. Seminaritöö, Tartu 2007.

22. Võrumaa keelne rahvaleht Uma Leht.

www.umaleht.ee

Vaadatud 10. mai 2007

23. Võrumaa ajaleht Võrumaa Teataja.

www.vorumaateataja.ee

Vaadatud 10. aprill 2008

Sekundaarne kasutatud kirjandus

1. Berg, M., Mortensen, F., Sepstrup, P., Ekecrantz, J. (1977). Current Theories in Scandinavian Mass Communication Research, 27–39.
2. Craft, S., Glasser T. L. (1997). Public journalism and the search for democratic ideals, 2–11.
3. Graber, D., McQuail, D., Norris, P. (1998). The politics of news. The news of politics, 137–138.
4. Lauterer, J. (1995). Community journalism, Iowa University Press, 9–16
5. Merritt, D. (1995). Public journalism and public life, 113–114.

Lisad

Lisa 1. Ajalehes avaldatud küsimustik

Hea "KOIDU" lugeja!

Olen TÜ ajakirjanduse ja suhtekorralduse üliõpilane, teen oma lõputööd "Koidust" ja selle lugejatest. Pöördun Teie poole palvega vastata mõnele küsimusele selle kohta, kuidas Te lehte hindate, mis Teid rohkem huvitab ja kuidas "Koitu" paremaks teha.

Saadud tulemused avaldatakse "Koidus".

Valige toodud vastusevariantide hulgast need, mis on kõige lähemal Teie arvamusele.

Täidetud ankeet saata, palun, aadressil: Tallinn, Jaama 18, Nõmme PK, postkast nr 1806.

Ankeeti on võimalik täita ka internetis aadressil:
<http://www.eformular.com/vriina/koit.html>

E-Post: vriina@ut.ee

Telefon: 51 965 468

Faks: 656 11 57

Ette tänades, Riina Vokksepp

Tehke rist (X) punktiirjoontele.

Kui sageli Te loete ajalehte "Koit"

järjekindlalt iga numbrit..... pidevalt, ehkki mitte iga numbrit.....

juhuslikult vahetevahel..... väga harva.....

Ajalehe "Koit" hankimine (märkige kõik viisid)

ostan..... tellin koju..... loen töö..... saan sõbralt naabrit.....
raamatukogust..... mujalt.....

Mis lehti Te veel loete?

Postimees..... Päevaleht.....SL Õhtuleht.....Maaleht.....Eesti Ekspress.....Lõuna
Leht.....Uma Leht..... Mõni teine leht.....

Teie arvamus “Koidu” kohta.

väga huvitav..... sisukas..... üldiselt huvitav..... mitte eriti huvitav.....
ebahuvitav.....

Mis teemad Teile “ Koidus” huvi pakuvad?

Kohalikud uudised..... Eesti uudised..... majandus..... elu..... kultuur....
arvamus..... välisuudised.....poliitika.....loodus.....haridus.....sport..... praktilised
teadaanded..... kuulutused..... meelelahutus..... järjejutt.....
Nädal..... Tarbijaleht.....Keskkond.....
.....(kirjutage ise)

Mis on “Koidu” puudusteks?

.....
.....

Mis võiks ajalehes teisiti olla?

.....
.....

Teie sugu mees..... naine.....

Teie vanus?aastat.

Haridus alla kesk..... kesk kõrg

Elukohtlinnvald

Lisa 2. Intervjuud

Ajalehe Koit peatoimetaja Kauno Kõima

(e-posti teel tehtud intervjuu, aprill 2007)

Koidu peatoimetaja arvates täidab ajaleht lugejate ootusi, kuna vastasel korral poleks ajalehel tellijaid ning ostjaid jaemüügist.

Küsimusele millised on Koidu teravamad probleemid, vastab Kõima järgmiselt: *Mis osas, mida silmas peate? On selleks toimetus, ajaleht Koit kui selline, teemad, rubriigid, lugeja, lehe tellija jne, jne?*

Ajakirjanike taset hindas Kõima heaks, kuid lisas märkusena, et mõningate teemade, valdkondade ja erialade taset võib mõningatel juhtudel hinnata väga heaks ja ka rahuldavaks.

Kõima arvates on maakonna uudiste edastamine üldiselt kaetud. Mõne lehenumbri puhul võib väita, et tegemist on ühe omavalitsuspiirkonna eripäraga, kuna mõnedel päevadel on juhtumisi ühes piirkonnas enim üritusi ja ettevõtmisi.

Koidus muutusi esialgu ei tule. Muutused on lisalehtede puhul, va laupäeva lisa Nädal. Koidu ja Nädala osas maht ei muutu, kuid kord kvartalis vaadatakse üle rubriigid ja teemaringid, mida kindlasti kaotada ei tohi ja mis tuleb lõpetada, võttes asemele uued. Korrektiivse teevad lugejad, ajakirjanikud ja ka elu. Koidule tehakse värvilisi lehti nii palju kui vaja ja nii vähe kui võimalik – traditsiooniline ajaleht peabki olema mustvalge, kirjutab Kõima. Koidule pakub konkurentsi ehk LõunaLeht, mis on ühelt poolt nagu tavaline leht ja teisalt tabloid. Konkurentidest rohkem kedagi ei nimetata.

Küsimusele lehe lugemise ja kommenteerimise kohta internetist kirjutab Kõima, et on seisukohal, et internet teenib lehe tutvustamist, huvi tekitamist, mitte tervikartiklite pakkumist. Meie ülesanne on vähemalt praegu anda välja ajalehte Koit paberkandjal, mitte paber- ja internetiväljaannet. Koidu lugeja on piisavalt harjunud sellega, et kommentaare saab anda erinevaid kanaleid pidi otse toimetusele ja lugejad on ise rahulolu avaldanud selles suhtes, et meie toimetus ei lase nn sopakirjandusel “edukas” olla, olgugi et netikommentaariid saab ju toimetus *delete*’ida, mis aga peatoimetaja sõnul ületab võimatuse ja võimalikkuse piiri.

Värskas vallavanem Raul Kudre

(lühitelefoniintervjuu, aprill 2007)

Kudre arvates on maakonna uudised ja tegemised Koidu kaudu hästi kättesaadavad. Leht annab hea võrdluse ka teiste valdade, omavalitsuste ja mittetulundusühingute tegevusest. Kudre nentis, et Koit on suhteliselt tähtis kanal operatiivsete uudiste edastamisel.

Ajaleht võiks rohkem kajastada valla uudiseid, kuid see on Kudre arvates ka nende (valla) töö. Ametlike teadaannete edestamise osa täidab leht küll. Kuid alati võiks rohkem kirjutada sellest (Värskas) piirkonnast, arvab Kudre, leides ühtlasi, et Koidu-poolne Värskas piirkonna kajastamine on nii ja naa.

Leht võiks kajastada valla uudiseid ja valla tegemisi. Mõned artiklid on refereeritud teistest lehtedest ja uudised on paar päeva vanad. Kudre arvates võiks lehes olla arvamuskirjutusi, kajastama peaks kohapealseid tegemisi nii teemade või valdade kaupa. Tutvustada valdu, kuna maakonna üks äär ei tunne teist maakonna äärt. Kudre nendib, et Värskas inimesed teavad vähem Laheda või Vastse-Kuuste valda, täpsemalt, mis seal toimub.

Kudre sõnul võiks leht rohkem aktiivsust üles näidata kontaktide otsimisel. Kudre: *“näiteks, kui me tahame mingit artiklit saada või mingit teavet ürituselt, oleme ise aktiivsed ja võtame toimetusega ühendust.”* Koidu toimetuse tunneb ka ise huvi, kui on mõni suurem üritus, sõnab vallavanem. Kas Koit peaks ka internetis olema, leiab vallavanem, et see on jällegi suhteline küsimus, kuna lugemiseks on hea lehte käes hoida. Kiiremad uudised võiksid vallavanema meelest tõepoolest veebis olla, samuti artiklite arhiiv. Hindeks Kudre päris viit Koidule ei annaks, aga peab lehte siiski üle keskmise heaks.

Räpina vallasekretär Voldemar Salomon

(lühitelefoniintervjuu, aprill 2007)

Kuigi Räpinas on oma vallaleht, on Salomoni sõnul maakonna tasemel ajaleht Koit väga tähtis. Räpina valla uudiseid on Koit väga hästi edastanud, leiab Salomon. Toimetuse võtab ise ühendust – nimeliselt Mati Määrits, Aare Plakk, Aare Lepaste. Salomoni sõnul on nad ise ka aktiivsed, kui midagi uut on lehele pakkuda, võetakse toimetusega ühendust. Salomon leiab, et sihtgrupid on erinevad ja kõigile on vaja lehte teha.

Koit kirjutab kultuuri, elu, spordi ja kohaliku elu teemadel. Salomoni sõnul on lehes kirjutatud ka novaatorlikke asju, seda tehnikateaduse alal. Põlvamaa piirkonnad on erinevate arengutasemetega ja kõigile on vaja midagi lugemist pakkuda. Kui mingist vallast kirjutatakse

vähe, on see ikkagi nende probleem, sest igas väiksemaski vallas on aegajalt positiivseid asju, millest kirjutada ning ajaleht kellelegi liiga ei tee, leiab Salomon.

Salomoni arvates võiks kuni kaks päeva vana leht internetis küll juba saadaval olla ja lehe artiklite arhiiv oleks kindlasti teretulnud. Salomon toob näitena Röpina vallalehe, mis pidi valla portaalis väga hästi toimima.

Kanepi vallavanem Aivar Luts ja Kõllaste vallavanem Andrus Seeme

(telefoniintervjuu, aprill 2007)

Kuna mõlemal vallavanemal oli väga kiire, said intervjuud märkimisväärselt lühikesed.

Mõlemad vallavanemad olid ühel nõul, et Koit on valla uudiste edastamisel tähtis. Nii maakonna ürituste kui ka sündmuste kajastamisel on Koit ka väikesele vallale oluline.

Kui vald näitab informatsiooni andmise mõttes oma initsiatiivi, võetakse see lahkesti vastu. Toimetus on üsna aktiivne ja kui maakonna portaalis on üritused üleval, siis ikka tunneb huvi. Leht kajastab ülevaatlikult kõiki sündmusi ja vallavanemad on rahul. Ja raha eest saab Koidust artiklit tellida ka, kui väga vaja.

Võimalust lugeda artikleid internetiarhiivist pidasid mõlemad vallavanemad vajalikuks.

Ajalehe Uma Leht peatoimetaja Ülle Harju

(telefoniintervjuu, mai 2007)

Peatoimetaja Ülle Harju arvates on kohalikel lehtedel tulevikku ja teised lehed ei saa seda kohta täita. Harju sõnul on nende kandis maakonnalehed ja piirkonna kultuuri ühendav Uma Leht. 2005. aastal tehtud Saar Polli lugejaküsitluse järgi oli Uma Lehel 32 000 lugejat. Nii tuli välja, et lisaks maakonnalehtedele mahub turule ka võrukeelne leht. Harju arvates kohalikest asjadest suurtes lehtedes nii palju ei kirjutata, kuna lihtsalt ei jõuta. Harju arvates on väikelehtede edu põhjuseks just sellised väikesed asjad, mis suuri lehti ei huvita. Näiteks on oluline, et saab oma kohaliku kuulutust panna. Kohalikul lehel on perspektiivi, leiab Harju, ainult võib-olla tiraažid on natuke vähenenud, kuid olukord on ikkagi stabiilne. Uma Lehe tiraaž on Harju sõnul 10 300 eksemplari ning lehte levitatakse ka otsepostitusena. Lehel on ka tellijaid. Lehe tegemisel on arvestatud kindlasti ka nooremapoolse lugejaga. Lehes on isegi laste nurk ja päris palju kirjutatakse koolide tegemistest ja võru keele asju. Näiteks, kui

ilmuvad võrukeelne Täheke ja teised sellised lastele mõeldud väljaanded, siis lehes kindlasti kirjutatakse nendest. Päris palju on lehes noortega või koolilastega tehtud lugusid. Harju sõnul kasutatakse Uma Lehte võrukeele õpetamisel koolides. Lehes on eraldi lehekülg, kus on lühikesed naljajutud, mis on ka lastele arusaadavad. Harju lisab, et kahe aasta tagusest lugejauuringust tuli üllatavalt välja, et rohkem lugejaid oli vanuses alates 55 kuni 74 ja 25–35-aastaste seas. Kõige vähem oli lugejaid 35–45 vanuserühmas. Üllatav oli see, et nooremad lugesid rohkem, kuigi keeleoskus on ilmselt väiksem selles vanusegrupis. Harju sõnul loetakse internetist lehte päris palju ning see ei mõjuta lehe tellimist, kuna interneti kasutajad on omaette lugejaskond. Internetti võib pidada Uma Lehe puhul tähtsaks.

Ajalehe Setomaa peatoimetaja Igor Taro

(telefoniintervjuu, mai 2007)

Maakonnalehe tulevikus oli kindel Setomaa peatoimetaja Igor Taro. Igas maakonnas on oma ajaleht olemas, isegi mitu. Üsna hiljuti on uusi ajalehti avatud, näiteks Saaremaal. Neid tekib juurde ja selleks on kindlasti oma põhjus, arwab Taro. Näiteks toob Taro kunagise diskussiooni, kas on igale maakonnale vaja oma lehte, et teeks Võrumaal, Põlvamaal ja Valgamaal ühe Kagu–Eesti lehe. Tegelikult ei ole see lähenemine väga hea või lugeja huve arvestav, sest iga kandi elanik on ikkagi huvitatud oma spetsiifilisest kohalikust infost. Maakonnalehed tulevad enam-vähem toime, kes paremini, kes halvemini, arwab Taro. Setomaa ei ole klassikaline maakonnaleht, ta on rohkem etnilise kui piirkondliku kallakuga. Taro sõnul ei ole Setomaa majanduslik toimetulek nii teravalt päevakorras, kuna leht on finantseeritud riiklikust kultuuriprogrammist.

Uuendusena on Setomaa viimasel lehel venekeelne kokkuvõte, mis sai teoks eelmisel suvel, mil Taro sai Setomaa peatoimetajaks. Taro sõnul ei olnud see tema idee. Ühel kolleegiumil pakkus Taro eelmisel suvel välja ettepaneku teha lehes väikesed sisututvustused või eesti kirjakeelsed viited setukeelsetele tekstidele. Tekitamaks inimestes huvi, et nad loeksid murdes artikli lõpuni. Kuid diskussiooni tulemusena leiti, et parem oleks teha kokkuvõte vene keeles, kuna Petserimaa selles osas, mis pole nüüd Eesti Vabariigi territooriumil, on palju inimesi, kes huvituvad setude ja Setomaa tegemistest.

Paljudel inimestel on juured tegelikult Setomaal ja nad on hakanud seda teadvustama, aga samas nad ei räägi keelt. Taro sõnul on Petseris üsna palju segaperekondi ning eesti kool on sisuliselt hävitatud sellega, et on muudetud tavaliseks vene kooliks. Koolis on küll olemas mõned ained eesti keeles, vist kirjandus, kuid puudub keelekeskkond. Taro sõnul on seal

väikene sihtgrupp inimesi, kes tunnevad huvi ja ammutavad lehest leiduvast kokkuvõtetest mingisuguseid infokillukesi. Lugejal ei ole võimalik lehte tellida, kuna see on väga keeruline. Samas saavad Taro sõnul lugejad lehte mitteametlikult, mil külalised Eesti poolelt väisavad kohalikku kooli. See on aga mitteformaalne levi ning kohale jõuab umbes 150 eksemplari.

Noortel on Taro arvates erinevalt endistest aegadest päris palju lugeda. Tarol sõnul on tal kodus olemas valik Tartu kirjandus muuseumist ära korjatud vanu Setomaa lehti, mil puudus lehele omane struktuur ja kajastatud oli üks põhiline teema: Eesti–Vene piir ja Petseri tagasivõtmine. Aga nüüd on lehes üsna püsiv noorterubriik, mis on praktiliselt igas numbris ning kui mõnikord harva vahele jääb, siis asendab seda kultuur. Lehes on spetsiifilist noortele suunatud infot peatoimetaja sõnul üksjagu, näiteks kuidas hakkab internet maapiirkonnas levima, samuti kultuuri ja kohalike vanu tavasid tutvustavaid materjale.

Internetis on Taro sõnul lehe arhiiv. Et aga internetilahendus sai valmis alles käesoleva aasta alguses, ei ole jõutud päris vanu lehti üles panna. Aga poliitika on see, et leht on kõigepealt paberväljaanne ja alles siis, kui järgmine leht ilmub, pannakse vanem väljaanne internetti üles. Aga see ei ole valdkond, kus Taro sõnul aktiivselt tegev ollakse.

Setomaa tiraaž on Taro sõnul olnud pikemat aega 3 000 eksemplari. Samas oli viimane tiraaž 2 300. See oleneb ka suuresti perioodist. Näiteks, kui on suvi ja tulemas on suurüritused nagu Kuningriik või „Taarka” etendus, siis on müüdnud ühe õhtuga 100 eksemplari.

Kui tellida kuuks ajaleht Setomaa, maksab see 10 krooni ja tellija saab 2 lehte. Numbri hinda on Taro sõnul langetatud, vanasti oli hinnaks kümme, nüüd on aga viis krooni.

Ajalehe LõunaLeht peatoimetaja Urmas Paidre

(telefoniintervjuu, mai 2007)

Ka LõunaLehe peatoimetaja Urmas Paidre arvates on kohalikul lehel kindlasti tulevikku. Nädalaleht on üleregionaalne ja see on esimene ja täiesti ainulaadne mudel Eesti Vabariigis, sest teisi tasuta nädalalehti, mis levivad mitmes maakonnas, pole olemas, ütleb Paidre. Teiseks on leht kindlasti keskmisest nooremale lugejale suunatud, lehe sees on näiteks suhete lehekülg, mida peaksid lugema nooremad inimesed. Tutvumiskuulutuste osa on veidi suurem kui teistes kohalikes lehtedes ja puuduvad surmakuulutused, mis tähendab Paidre sõnul seda, et päris vanad inimesed LõunaLehte tõenäoliselt oma eelistuseks ei pea. Internet võtab Paidre sõnul lugejaid ära, kuid lisab kohe, et tegelikult nad ei tea, kuna teevad väga poolikut varianti. *“Ei taha oma lugusid täielikult välja panna, sest meil on selline kuri kahtlus, et kui inimene saab kõiki artikleid netist vabalt lugeda, siis ei jää tal piisavalt*

motivatsiooni paberilehte ostmiseks. Arhiivi lähevad teatud aja pärast täies mahus üles. Meil on isemääratav ajavahemik,” sõnab Paidre.

LõunaLehe tiraaž on 3 800 eksemplari. Paidre arvates peaks trükiarv olema tõenäoliselt paarisaja eksemplari võrra suurem, kui see on lehtedel Koit ja Valgamaalane. Koitu LõunaLehe peatoimetaja konkurendiks ei pea. Kui vaadata objektiivseid näitajaid, siis Koit tuleb läbi aja oma tiraažiga järjest allapoole ja LõunaLeht, mis ei ole veel viieaastanegi, on juba jõudnud tiraažiga samale tasemele. Paidre sõnul ei ole neil mingit eesmärki ega strateegiat, et kedagi Koidu eest ära napsata või võtta, sest nahunii ei suuda üks nädalaleht operatiivselt maakonnalehtedega võistelda. Kuid Paidre lisis, et nad loodavad, et lisaks Koidule tellitakse ka LõunaLehte.

Ajalehe Võrumaa Teataja peatoimetaja Kalev Annom

(telefoniintervjuu, mai 2007)

Kalev Annomi arvates on kohalikel lehtedel kindlasti tulevikku, nagu ütles Juhan Peegel viiskümmend aastat tagasi, ning see kehtib see tänapäeval võib olla rohkemgi veel kui varem. Nooremate lugejatega on leht kindlasti arvestanud. Annomi sõnul jääb paberkandjal leht põhiliseks, kuna internetis kõike ei ole. Võrdusmärki ei osanud Annom panna asjaolu vahele, et lehte tellitakse seepärast rohkem, et ta on ilmub värvilisena. Kuid peatoimetaja lisis, et terve elu on värviliseks läinud, isegi mobiilid. Kui kogu digitehnika teeb ainult värvilist, siis on nagu imelik kõik, mis värvilisena kätte tuleb, teha mustvalgeks, sõnas Annom.

Lehe tellijate arv on tõusnud ja tiraaž on laupäeviti 6 000 ning nädala sees natuke vähem.

Kohaliku lehe tulevik on kohalikkus, arvab Annom: *“Miks meile mõni suurem leht helistab – ikka sellepärast, et kohalikku uudist saada.”* Sest ETV ja päevalehed kajastavad hoopis trammi või pealinna mingit liiklusõnnetust ja kohaliku uudist ei saa mujalt kui ainult kohalikust lehest. Nagu ütles Juhan Peegel, et kui kohalik leht suudab toota korralikku kohalikku uudist, nii kaua kohalik leht jääb.